

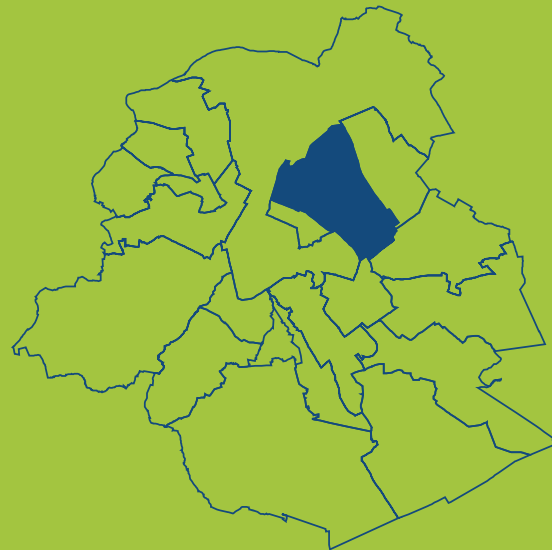
VOORWOORD	2
1 INLEIDING EN SYNTHESE	3
2 DEMOGRAFISCHE CONTEXT	9
2.1 Totale bevolking	9
2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	10
2.3 Huishoudens	12
2.4 Multiculturaliteit	15
3 SOCIO-ECONOMISCHE KENMERKEN	17
3.1 Socio-economische status van de bevolking	17
3.2 Arbeidsmarkt	19
3.3 Inkomen en inkomensbron	21
4 GEZONDHEID	30
4.1 Algemene gezondheidstoestand	30
4.2 Gezondheid van de jonge kinderen	34
5 OPLEIDING	39
5.1 Schoolgaande bevolking in kleuteronderwijs	39
5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs	40
5.3 Onderwijsritme in leerplichtonderwijs	41
6 HUISVESTING EN LEEFOMGEVING	42
7 WOORDENLIJST	43
COLOFON	48

Fiche n°15

Gemeente Schaarbeek

Éditie 2/2010

COMMISSION
COMMUNAUTAIRE FRANÇAISE
– COHÉSION SOCIALE

OBSERVATORIUM VOOR
GEZONDHEID EN WELZIJN
VAN BRUSSEL-HOOFDSTAD
– GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

UNIVERSITÉ LIBRE DE
BRUXELLES – IGEAT

VOORWOORD

Dit document is fiche nr.15-Schaarbeek van de “*Gemeentelijke fiches voor de analyse van de lokale statistieken in het Brussels Gewest*”.

Het is de bedoeling van deze fiches aan beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om inzicht te krijgen in bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken en hen te helpen bij het uitstippelen van hun strategieën.

In het kader van haar decreet inzake sociale cohesie heeft de Franse Gemeenschapscommissie (**COCOF**) een instrument besteld dat de problemen en behoeften van de Brusselse gemeenten op het vlak van sociale cohesie statistisch benadert. Deze statistieken werden samengelegd met de ervaringen van de actoren op het terrein. In het instrument worden vergelijkingen gemaakt tussen de gemeenten (per statistische buurten) en tussen de gemeenten en het Gewest.

De documenten van dit instrument werden samengesteld door het Institut de Gestion de l'Environnement et de l'Aménagement du Territoire van de Université Libre de Bruxelles (**ULB-IGEAT**) in samenwerking met het **Observatorium voor Gezondheid en Welzijn**. Deze inventarisatie werd voorgelegd tijdens de verschillende lokale overlegmomenten en vergeleken met de ervaringen van de actoren op het terrein om zo behoeften en problemen aan het licht te brengen die niet in de statistische inventarisatie vermeld zijn. Deze analyse ondersteunde de lokale coördinatie op gemeentelijk niveau, met het oog op de voorbereiding van het nieuwe vijffarenplan 2011-2015.

Gezien de fiches ook interessant zijn voor het grote publiek, heeft het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn de 19 gemeentelijke fiches vertaald.

Eigenlijk gaat het om een actualisering en verdere uitwerking van de gemeentelijke fiches van het Observatorium met de welzijns- en gezondheidsstatistieken per gemeente.

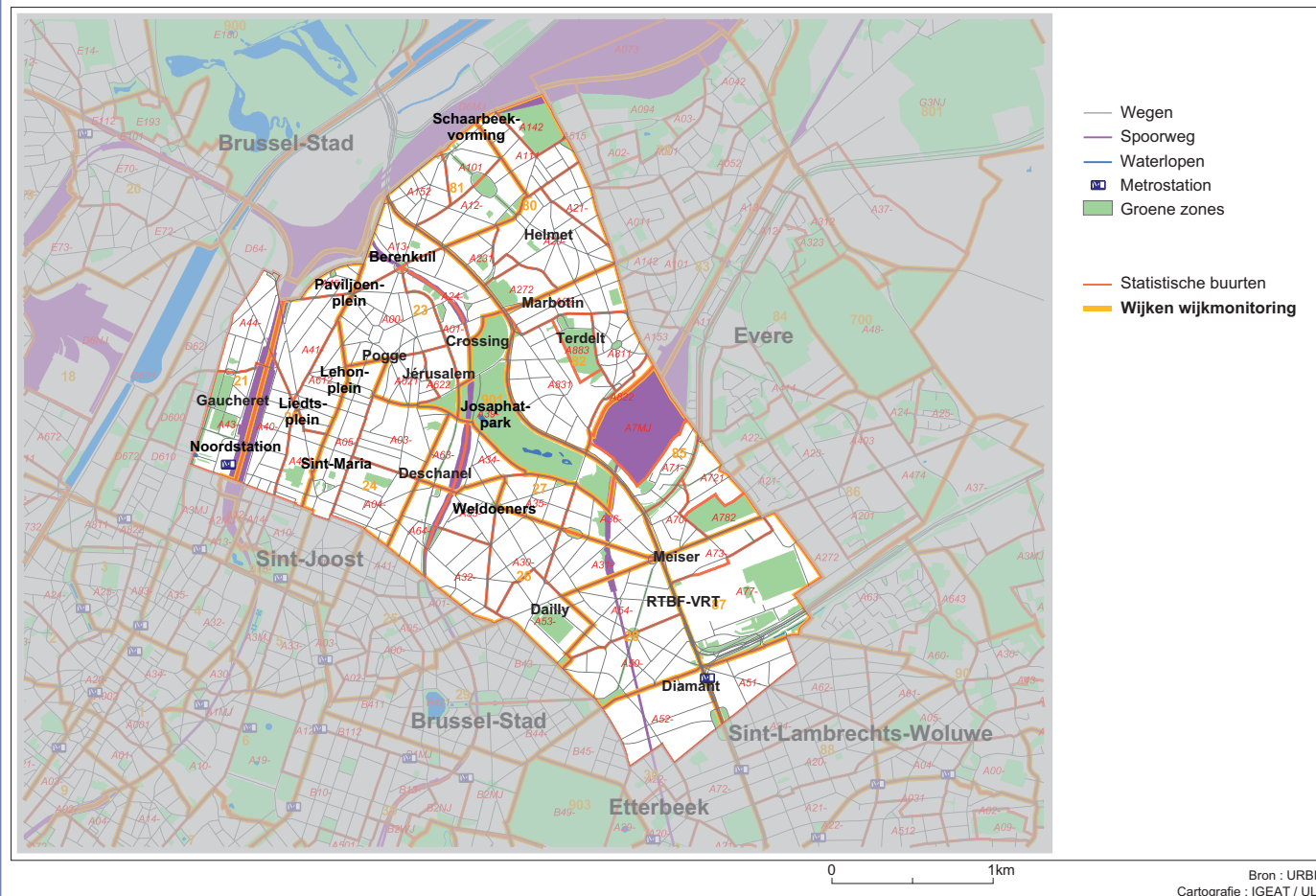
Verder zijn ook huisvestings- en onderwijsindicatoren (met cijfers van de Vlaamse en van de Franse Gemeenschap) opgenomen. In het kader van de opdracht van de COCOF werd bovendien ook een fiche voor het Gewest opgesteld, een handleiding die de lokale actoren helpt bij de interpretatie van de gegevens over hun gemeente en een derde en laatste document “bronnen en referenties” dat gebruikers begeleidt bij hun persoonlijk opzoekwerk in de basiscijfergegevens. Deze documenten werden echter niet vertaald.

Deze fiches vormen een aanvulling op de rapporten van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (“Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad”, “Jaarlijkse welzijnsbarometer”, “Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest”,...) die gratis geraadpleegd en gedownload kunnen worden op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (www.observatbru.be) en op de instrumenten ontwikkeld door het **BISA (Wijkmonitoring, Statistische indicatoren, Conjunctuurbarometer)**. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

De cijfers voor Schaarbeek worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Brussels Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Met “Gewest” of “Brussels Gewest” bedoelen we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN SYNTHESE

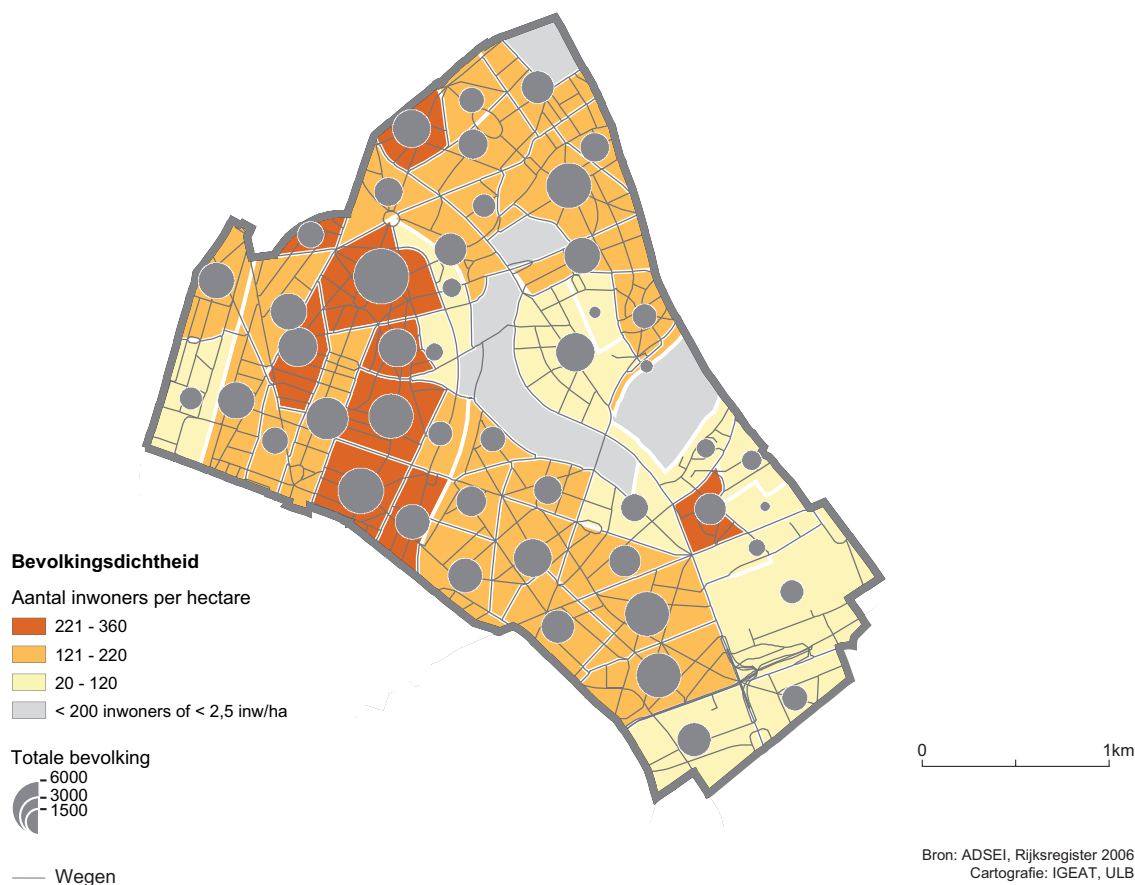
Kaart 1: Referentiekarte van Schaarbeek.

Deze referentiekarte geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld. De statistische buurten zijn op de kaart afgebakend in het rood. Hun identificatienummer bestaat uit een prefix (21015 voor Schaarbeek) en een achtervoegsel, ook in het rood aangeduid op de kaart (A00-, A011-,...). De codes, benamingen, bevolkingsgroepen en -dichtheid van elke buurt zijn opgenomen in een lijst en op een kaart die geraadpleegd kan worden op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De wijken van de **Wijkmonitoring** zijn afgebakend in het oranje, hun nummers zijn eveneens in het oranje weergegeven op de kaart. Het betreft aggregaten van statistische buurten, maar de grenzen van deze wijken vallen niet altijd samen met de gemeentegrenzen. Zij kunnen namelijk verschillende gemeenten overlappen, zoals hier het geval is met wijk "21 Noordwijk". De wijken alsook de statistische buurten waaruit ze bestaan zijn eveneens opgenomen in een lijst beschikbaar op de website van het Observatorium.

Kaart 2: Bevolkingspreiding van Schaarbeek op 01/01/2006.

Schaarbeek is een grote gemeente in het noordoosten van het Brussels Gewest. Samen met Brussel-Stad (148 873 inwoners) is ze de enige Brusselse gemeente met meer dan 100 000 inwoners (116 039 inwoners op 1 januari 2008 of 11 % van de bevolking van het Gewest). In het noorden vormen de spoorweg en de installaties van het vormingsstation de grens met Brussel-Stad (Laken en Neder-Over-Heembeek) en in het oosten vormt de Lindestraat de grens met Evere. In het zuiden grenst de gemeente aan Sint-Lambrechts-Woluwe, Etterbeek, Brussel-

Stad (rond de Wetstraat) en Sint-Joost-ten-Node. De gemeente strekt zich uit van het Noordstation tot aan het begin van de autosnelweg naar Luik aan de Reyerslaan. Het gebied tussen Sint-Joost en het Josaphatpark werd vanaf het interbellum grotendeels verstedelijkt. Dat was eveneens het geval voor de buurt rond het Schaarbeekse station en de omgeving rond Helmet, de tweede dorpskern van de gemeente (de eerste kern ligt rond de Sint-Servaaskerk, aan het oostelijke uiteinde van de Louis Bertrandlaan).

Schaarbeek was oorspronkelijk een burgerlijke voorstad. De bebouwing van het oudst verstedelijkte gedeelte bestaat uit talrijke herenhuisen en opbrengstgebouwen⁽¹⁾. Het oosten van de gemeente en de resterende ruimten voorbij de Lambermontlaan zijn in de jaren 1930 en na de Tweede Wereldoorlog verstedelijkt, in de vorm van eengezinswoningen en kleine opbrengstgebouwen, maar is minder dichtbebouwd. De verstedelijking had een tijdelijk karakter want het maximale bevolkingsaantal werd in 1950 bereikt met 125 000 inwoners. Dit aantal wordt nooit meer geëvenaard, zelfs al trekt de gemeente vanaf de tweede helft van de jaren 1980 en na een bevolkingsafname gedurende twintig jaar, opnieuw inwoners aan. De recentste wijken van de gemeente zijn reeds van in het begin middenklassewijken. De oudere wijken hebben hun burgerlijk karakter dan weer niet behouden. Tijdens het interbellum komen de eerste immigranten toe. Hun aantal neemt sterk toe na de Tweede Wereldoorlog, vooral in bepaalde wijken waar de Belgische bevolking geleidelijk wegtrekt. De immigranten concentreren zich geleidelijk aan in enkele wijken waar ze met hun lage koopkracht kunnen leven en waar de eigenaars erin toestemmen de minder goede woningen te verhuren die de Belgen niet meer willen. Deze concentratie wordt nog versterkt door de wil van de immigranten om sociale netwerken te creëren die herinneren aan de plaats waar zij vandaan komen. Dit fenomeen doet zich vooral voor binnen de Turkse gemeenschap van de gemeente.

Het aandeel jongeren in de **bevolking** ligt bijzonder hoog in Schaarbeek, terwijl het aandeel 65-plussers lager ligt dan in het Gewest. Het aandeel eenpersoonshuishoudens (47,5 %) ligt iets onder het gewestelijke gemiddelde (49,3 %) en ligt duidelijk hoger in het zuiden van de gemeente. De gezinnen met kinderen (36,0 % van de huishoudens), waarvan een aanzienlijk deel grote gezinnen, wonen vooral in de wijken in het westen en het noorden van de gemeente.

De gemeente Schaarbeek telt bijna 30 % niet-Belgen waarvan een groot deel voormalige arbeidsmigranten zijn uit de Maghreblanden. Samen met Sint-Joost is het oosten van Schaarbeek het historische centrum van de Turkse gemeenschap. We zien een sterke aanwezigheid van allochtone gezinnen (hoewel sommige de Belgische **nationaliteit** hebben door naturalisatie en geboorte op Belgische bodem). De gemeente telt ook veel onderdanen uit landen die recent tot

de EU zijn toegetreden (Polen, Roemenië), hoewel het zelden om internationale kaders gaat, behalve in het zuiden van de gemeente. Hun aanwezigheid vertoont gelijkenissen met die van de geïmmigreerde arbeiders van de vorige generaties omwille van de betaalbare woningen. Onderdanen uit West-Europa zijn duidelijk ondervertegenwoordigd bij de vreemdelingen: de Italianen, Spanjaarden en Portugezen in de gemeente zijn deels afkomstig uit de arbeidsimmigratie in de tweede helft van de twintigste eeuw. Dit profiel van de niet-Belgen geeft een goed beeld van de voortdurende toestroom van arbeiders of laaggeschoolde werkkrachten in deze gemeente van oude immigratie, maar ook van het behoud van de historische migrantenwijken, vooral migranten uit Turkije.

Schaarbeek ligt in de eerste en deels in de tweede kroon⁽²⁾ en heeft een bevolking met een uiteenlopend **sociaaleconomisch profiel**, met hoofdzakelijk een combinatie van huishoudens uit de volksklasse en uit de middenklasse. Dit vertaalt zich in een gemiddeld belastbaar inkomen dat veel lager ligt dan het Brusselse gemiddelde, vooral in het noordwestelijke deel van de gemeente, waar veel allochtonen van de volksklasse wonen. Aangiften met een laag inkomen, vaak een vervangingsinkomen (waaronder pensioenen), zijn in de gemeente oververtegenwoordigd. De situatie is beter in het zuidoosten van de gemeente, waar een groter aandeel huishoudens uit de middenklasse woont.

Op gemeentelijke schaal ligt de **activiteitsgraad**⁽³⁾ voor alle leeftijden voor mannen in de buurt van het gewestelijke gemiddelde en voor vrouwen iets onder het gemiddelde.

Niettegenstaande dit patroon door de generaties heen afzwakt en dit minder het geval is voor de jonge meisjes, is het een gevolg van de lage activiteitsgraad bij vrouwen in de wijken ten westen van het Josaphatpark, met een groot percentage Turken en Maghrebijnen. Op wijkniveau is dit nog meer uitgesproken omdat op gemeentelijk vlak de vrouwelijke activiteitsgraad stijgt door de aanwezigheid van de middenklassen in het oosten van de gemeente, waar meer vrouwen op de arbeidsmarkt aanwezig zijn en op die manier zorgen voor twee inkomens voor het huishouden. In Schaarbeek maken bedienden uit de privésector of de openbare sector het leeuwendeel van de werknemers uit, maar de arbeiders zijn duidelijk oververtegenwoordigd ten

(1,2,3) Zie woordenlijst.

overstaan van het gewestelijke gemiddelde vooral in het westen van de gemeente. De gemeentelijke **werkloosheidsgraad**⁽⁴⁾ ligt ruim boven het gewestelijke gemiddelde, zowel voor mannen als voor vrouwen. Ook hier zijn er grote verschillen tussen de wijken ten westen van het Josaphatpark en de rest van de gemeente. Werkloosheid komt vaak voor en treft veel jongeren in de wijken met een grote migrantenpopulatie. In de rest van de gemeente is de werkloosheid minder hoog en treft ze vooral ouderen en vrouwen. Het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een minimumloon of een vervangingsinkomen is groter in Schaarbeek dan in het Gewest. Onder de rechthebbenden bevinden zich alle leeftijdscategorieën.

Het aandeel inwoners dat verklaart in slechte **gezondheid** te verkeren ligt boven het gemiddelde van het Gewest. Het **sterftecijfer**⁽⁵⁾ is iets hoger dan dat van het Gewest. Mannen sterven vaker als gevolg van long- en keelkanker, en vrouwen aan diabetes. Het **geboortecijfer**⁽⁶⁾, dat de laatste jaren in stijgende lijn gaat, behoort tot de hoogste van het Gewest. Dit wordt verklaard door het aanzienlijke deel jongvolwassenen binnen de Schaarbeekse bevolking maar ook door de hogere vruchtbaarheidsgraad bij de allochtone bevolking. De gemeente telt een groot aantal kansarmen, wat er, samen met het hoge geboortecijfer, toe leidt dat een groot deel van de kinderen geboren wordt en opgroeit in gezinnen zonder inkomen uit arbeid. Zwangerschappen op jonge leeftijd komen meer voor.

Wat secundair **onderwijs** betreft volgen de jongeren die in Schaarbeek wonen verhoudingsgewijs aanzienlijk vaker technisch en vooral beroepsonderwijs. Kinderen in de meer welgestelde wijken ten noorden en ten zuiden van het Josaphatpark en in het uiterste zuiden van de gemeente volgen dan weer duidelijk vaker algemeen secundair onderwijs. Bij jongeren uit de gemeente treffen we nog meer schoolachterstand aan dan in het Brussels Gewest, waar de toestand al verre van rooskleurig is. Na het leerplichtonderwijs, studeren maar weinig leerlingen verder. Dit is vooral het geval in de westelijke wijken van de gemeente en in de concentratie van sociale woningen, waar de ouders vaak geen universitair diploma of zelfs geen diploma algemeen secundair onderwijs hebben. In het oostelijke deel van de gemeente ligt het opleidingsniveau van de ouders duidelijk hoger. Dit weerspiegelt zich in de richtingen die hun kinderen volgen en dus ook vaker hogere studies volgen. In de westelijke wijken geeft het opleidingsniveau aanleiding tot

moeilijkheden bij de inschakeling op de arbeidsmarkt. Deze problemen nemen nog toe doordat er, bij een gelijk diploma, ook verhoudingsgewijs meer werklozen zijn dan verwacht op basis van het gemiddelde van het Gewest. Dit wekt het vermoeden van een gebrekkige beroepskeuzevoorlichting of van discriminatie die specifiek de migrantenbevolking treft. De situatie in het oosten van de gemeente, vooral voorbij de Lambermontlaan, is beter op dit vlak.

Als gemeente gelegen tussen de eerste en de tweede kroon heeft Schaarbeek een tamelijk heterogeen **gebouwenbestand**. Gemiddeld dateert 80 % van de woningen in de gemeente van voor 1961. Dit aandeel wordt ruimschoots overschreden in de meeste wijken van de gemeente, met uitzondering van de buurt rond de VRT-RTBF.

In de oude wijken in het westen, de Berenkooi en Helmet, beschikken de woningen over veel minder comfort. Soms ontbreken sommige voorzieningen (badkamer, centrale verwarming) en de vloeroppervlakte is kleiner. Het comfort en de staat van de woningen zijn beter in het oosten van de gemeente en in de stationsbuurt omdat de woningen er al van in het begin comfortabeler waren. Volgens de inwoners leidt de staat in de woningen vaak tot problemen als gevolg van de ouderdom van bepaalde installaties. Het buitenuitzicht, de vormgeving en de netheid krijgen een betere beoordeling in het zuidoosten van de gemeente. Rust en netheid worden vrijwel op het hele gemeentelijke grondgebied, maar nog meer ten zuiden van het Collignonplein, zeer streng beoordeeld. Het Josaphatpark verbetert in de omliggende wijken de perceptie van de groene ruimten. Het aantal huishoudens met toegang tot een privétuin is in de gemeente zeer laag; de gemeente telt immers veel appartementen.

Uit dit statistische overzicht van de gemeente Schaarbeek kunnen we een aantal **aandachtspunten** distilleren:

- De kwetsbare financiële situatie van een groot deel van de bevolking, vooral in het noordwesten van de gemeente, is te wijten aan de hoge werkloosheid, maar ook aan de minder- en laaggeschoolde banen en dus minder betaalde banen. Kwalificatie vormt op verschillende vlakken een probleem.

(4,5,6) Zie woordenlijst.

Allereerst vertoont het profiel van de lager geschoolde en dus steeds minder op de Brusselse arbeidsmarkt voorbereide werknemer de tendens om van generatie op generatie overgeleverd te worden. Jongeren studeren tegenwoordig weliswaar langer, maar door de algemene stijging van het opleidingsniveau, blijft de kloof met de hoger opgeleiden groot. Problemen met de beheersing van de tweede landstaal en met de keuze van de juiste richting, maar ook een mogelijke discriminatie bij aanwerving maken dat de inschakeling op de arbeidsmarkt van vaak allochtone jongeren problematisch blijft.

- De kwetsbare financiële situatie van een groot deel van de bevolking wordt eveneens weerspiegeld in de woonomstandigheden, vooral in een gemeente waar vrijwel het hele gebouwenbestand oud is. Het burgerlijke karakter van de oorspronkelijke gebouwen volstaat niet om vandaag te voldoen aan de huidige normen, vooral wanneer de huizen zijn opgedeeld in appartementen. De slechte sociaaleconomische omstandigheden hebben ook een rechtstreeks effect op de gezondheid van de bevolking. In de gemeente zijn er veel jonge kinderen en het aantal geboortes is er hoog. Dit heeft een stijging van het

absolute aantal kinderen tot gevolg. Ze groeien doorgaans in slechte materiële omstandigheden op. Daarnaast wordt de gemeente nog steeds geconfronteerd met de vergrijzing van de bevolking, vooral in de wijken voorbij de Lambermontlaan en in het zuiden van de gemeente, maar ook steeds meer binnen de migrantengemeenschappen.

- De situatie lijkt gunstiger in het zuidoosten, waar de beroepsbevolking vooral bestaat uit een werkende middenklasse. Hier treffen we ook allochtonen aan die beter op de arbeidsmarkt zijn ingeschakeld en daarom de oude wijken verlaten. De positie van de middenklasse op de arbeidsmarkt lijkt echter te verzwakken, vooral omdat zij veeleer een gemiddeld dan een hoog opleidingsniveau hebben. Men mag niet vergeten dat de lonen niet hoog zijn, zoals blijkt uit het niveau van het belastbaar inkomen. In deze context kan de stijgende werkloosheid tot problemen leiden bij gezinnen die twee banen nodig hebben voor hun financiële stabiliteit. In het zuiden van de gemeente zorgt de stijgende aanwezigheid van internationale kaders die in het aantrekkelijk patrimonium van herenhuizen investeren, voor spanningen op de huisvestingsmarkt.

Informatie over het welzijns- en gezondheidsaanbod: www.sociaalbrussel.be

Sociaal Brussel online (www.sociaalbrussel.be) werd ontwikkeld door de vzw Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie en biedt gratis, eenvoudig en snel toegang tot de Nederlandstalige, Franstalige en tweetalige welzijns- en gezondheidsorganisaties die actief zijn in de gemeente of in de 19 gemeenten van het Brussels Gewest.

Dit instrument – dat dagelijks wordt geüpdatet – helpt om het welzijnsnetwerk in zijn gemeente in real time te vatten en te lokaliseren op de kaart van het Brussels Gewest.

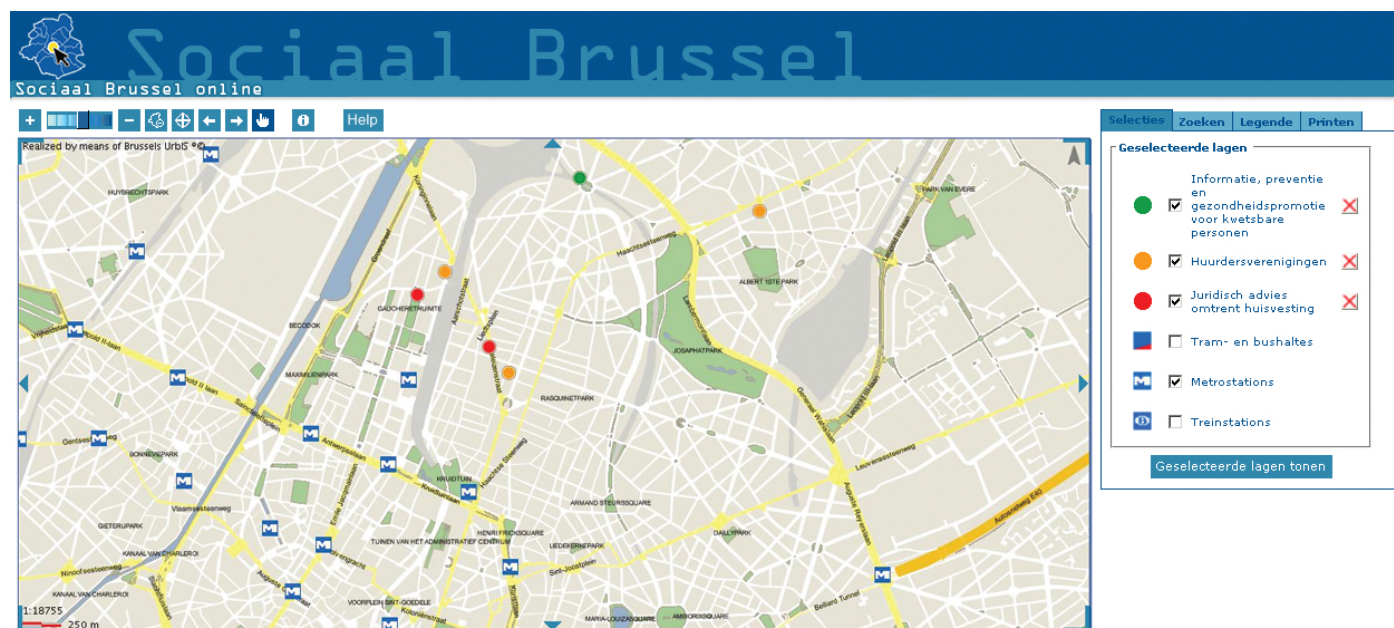
Er zijn 4 zoekmethodes gaande van de meest eenvoudige tot de meest complexe:

- op naam van de organisatie of dienst
- via een zoekterm (type Google)
- via een sector
- via een specifiek criterium of een combinatie van criteria.

Sinds juni 2008 wordt de informatie sector per sector online geplaatst (meer dan 4 300 adressen in juni 2011).

In enkele muisklikken beschikt u over concrete, geactualiseerde, op een kaart gevisualiseerde informatie.

Het **kruisen van de informatie over het aanbod met de gegevens** uit de volgende hoofdstukken – demografische gegevens, socio-economische kenmerken, gegevens over de algemene gezondheidstoestand, over opleiding en huisvesting – kan bijdragen tot het objectiveren van de tekorten op het vlak van voorzieningen, het stimuleren van de creatie van aangepaste dienstverlening, de ondersteuning van de netwerking, het aanwakken van de bewustwording en de coördinatie, het aanmoedigen van burgerparticipatie in de wijken.

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

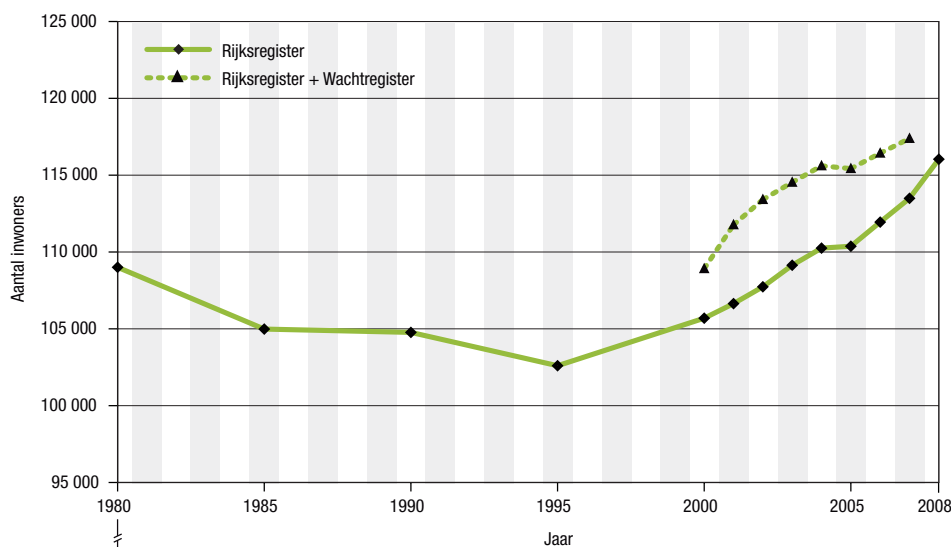

Van een aantal demografische indicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen "Type huishoudens", "Nationaliteiten", "Woonmobiliteit", "Leeftijdsstructuur" onder het thema "Demografie".

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

2.1 Totale bevolking

Figuur 1: Evolutie van de totale bevolking van Schaarbeek (1980-2008).

Bron: FOD Economie - ADSEI, Rijksregister en Wachregister

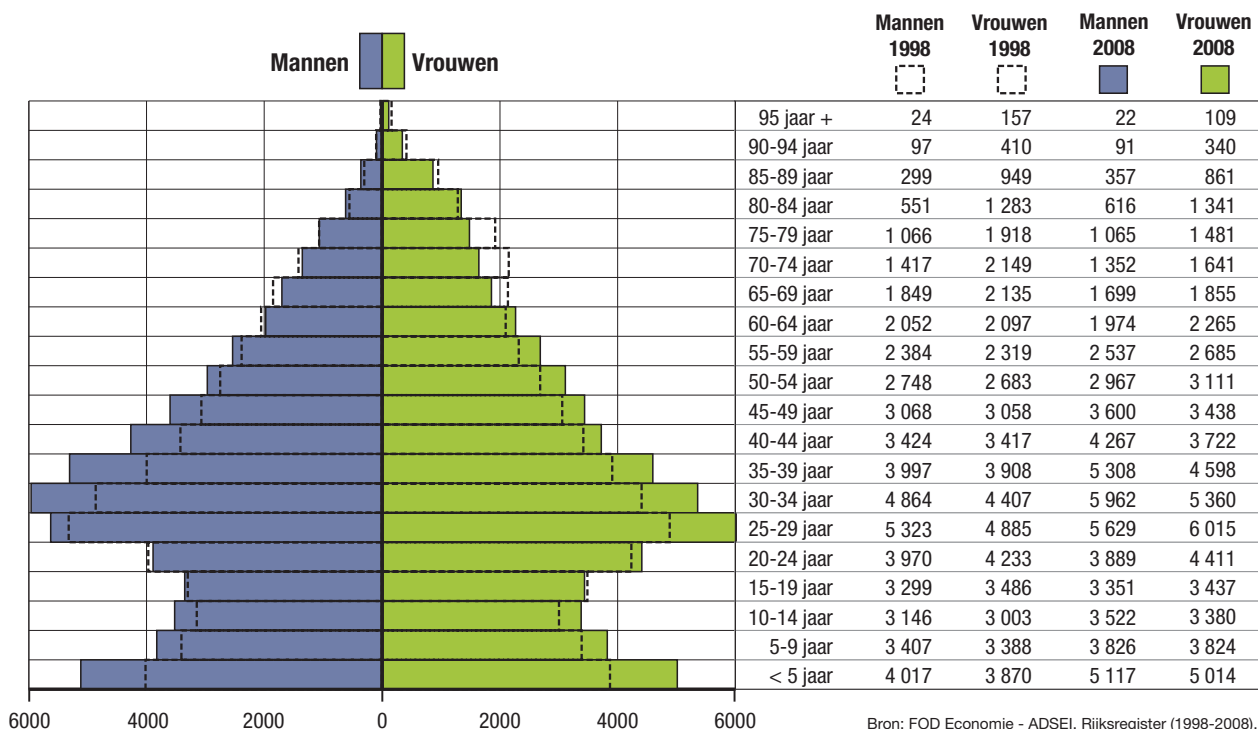
Het Rijksregister van de natuurlijke personen vermeldt de personen die zijn ingeschreven in de bevolkingsregisters van de gemeenten. Deze personen kunnen al dan niet de Belgische nationaliteit hebben (al naargelang bepaalde verblijfsvoorwaarden). Ook vreemdelingen die tewerkgesteld worden door de Europese instellingen en hun gezinsleden zijn er in opgenomen (behalve die met diplomatieke status).

Het Wachregister, in het leven geroepen bij wet van 24 mei 1994, bevat de vreemdelingen die zich als vluchteling opgeven of die vragen als vluchteling te worden erkend.

Het aantal inwoners in Schaarbeek is geleidelijk gedaald tot in 1995. Sindsdien zien we een duidelijke stijging van de bevolking die in 2003 (109 138 inwoners) het aantal van 1980 (109 005 inwoners) heeft oversteegen.

2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Figuur 2: Evolutie van de totale bevolking van Schaarbeek op 01/01/1998 en 01/01/2008.

Op 1 januari 2008 telt de gemeente Schaarbeek officieel 116 039 inwoners (57 151 mannen en 58 888 vrouwen). Bovendien telt het Wachtregister 3 895 personen (in 2007). 11,1 % van de bevolking van het Brussels Gewest leeft in Schaarbeek. Sinds 10 jaar zien we een stijging van de bevolking in alle leeftijdscategorieën, behalve bij de vrouwen van 65 tot 79 jaar.

2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking van Schaarbeek en het Brussels Gewest tussen 1998 en 2008.

	Schaarbeek			Brussels Gewest		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008
% < 3 jaar	4,6 %	4,9 %	5,6 %	3,9 %	4,2 %	4,5 %
% < 18 jaar	23,7 %	24,2 %	24,7 %	20,9 %	21,4 %	21,9 %
% < 20 jaar	26,4 %	26,5 %	27,1 %	23,2 %	23,6 %	24,2 %
% 18-64 jaar	62,7 %	63,6 %	64,2 %	61,9 %	62,8 %	63,6 %
% 20-64 jaar	60,0 %	61,3 %	61,8 %	59,6 %	60,6 %	61,3 %
% 65 jaar en meer	13,7 %	12,2 %	11,1 %	17,2 %	15,9 %	14,5 %
% 80 jaar en meer	3,6 %	3,4 %	3,2 %	4,5 %	4,6 %	4,7 %
Verouderingsindex (≥ 65 jaar / 0-19 jaar)	51,8	46,0	40,8	74,0	67,2	60,0
Afhankelijkheidsindex (0-19 + ≥ 65 jaar) / (20-64 jaar)	66,7	63,2	61,8	67,8	65,1	63,0
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar / ≥ 65 jaar)	26,4	28,3	29,1	26,3	28,8	32,4

Bron: FOD Economie - ADSEI, Rijksregister.

De verouderingsindex wordt berekend als de verhouding tussen de pensioengerechtigde personen (65 jaar en +) en de jongeren onder de 20 jaar. De afhankelijkheidsindex wordt berekend als de verhouding tussen hetzij personen die de schoolleeftijd hebben (jonger dan 20 jaar), hetzij pensioengerechtigde personen en personen tussen 20 en 64 jaar.

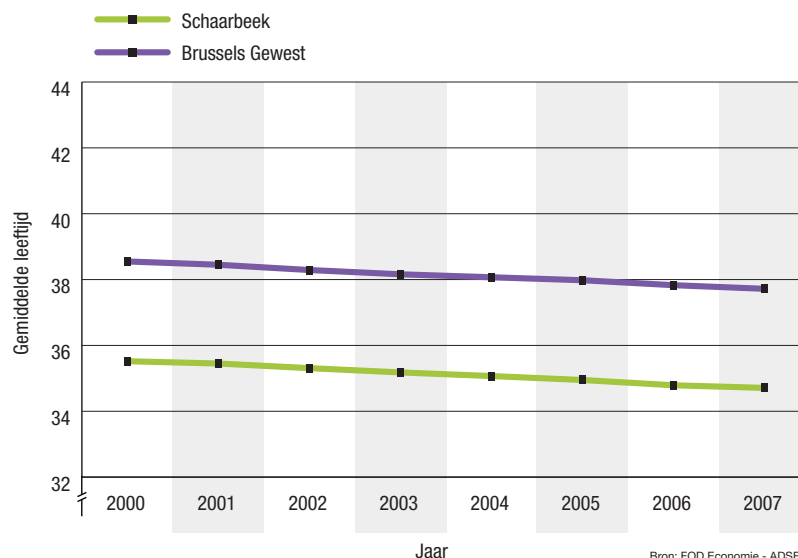
De intensiteit van de veroudering is het aandeel van de zeer oude personen (ouder dan 80 jaar) binnen de groep ouder dan 65 jaar.

De bevolking van Schaarbeek is vandaag de dag globaal gezien jonger dan die van het Brussels Gewest. De verouderingsindex is er veel lager dan die van het Gewest.

We zien dat de evolutie op gewestelijk vlak, met name een stijging van het aandeel jongeren en een daling van het aandeel 65-plussers, ook van toepassing is voor Schaarbeek.

In de afgelopen jaren is de bevolking van het Brussels Gewest verjongd. De gemeente Schaarbeek volgt de evolutie van het Gewest, maar de gemiddelde leeftijd ligt er lager.

Figuur 3: Evolutie van de gemiddelde leeftijd in Schaarbeek en het Brussels Gewest van 2000 tot 2007.

Bron: FOD Economie - ADSEI.

2.3 Huishoudens

2.3.1 SAMENSTELLING VAN DE HUISHOUDENS

Tabel 2: Samenstelling van de huishoudens in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 01/01/2007 (alternatieve tabel ⁽⁷⁾).

	Schaarbeek		Brussels Gewest	
	Aantal huishoudens	Aandeel huishoudens	Aantal huishoudens	Aandeel huishoudens
Alleenstaande mannen	12 849	25,0	118 947	23,7
Alleenstaande vrouwen	11 545	22,5	128 742	25,6
Paar zonder kinderen	7 184	14,0	82 178	16,4
Paar met kinderen	12 574	24,5	106 178	21,1
Alleenstaande moeder met kinderen	5 017	9,8	47 068	9,4
Alleenstaande vader met kinderen	853	1,7	7 660	1,5
Andere	1 370	2,7	11 492	2,3
Totaal aantal private huishoudens	51 392	100,0	502 265	100,0

Bron: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2007.

47,5 % van de huishoudens bestaat uit één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont. Een huishouden kan uit een of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een eenpersoonshuishouden. De 12 849 alleenstaande mannen van Schaarbeek vertegenwoordigen bijvoorbeeld 25,0 % van de huishoudens, maar slechts 11,3 % van de totale bevolking.

Minstens 61,5 % van de huishoudens heeft geen kinderen (minstens 65,7 % in het Brussels Gewest). 31,9 % van de huishoudens met kinderen zijn eenoudergezinnen, vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 853 alleenstaande vaders met kinderen.

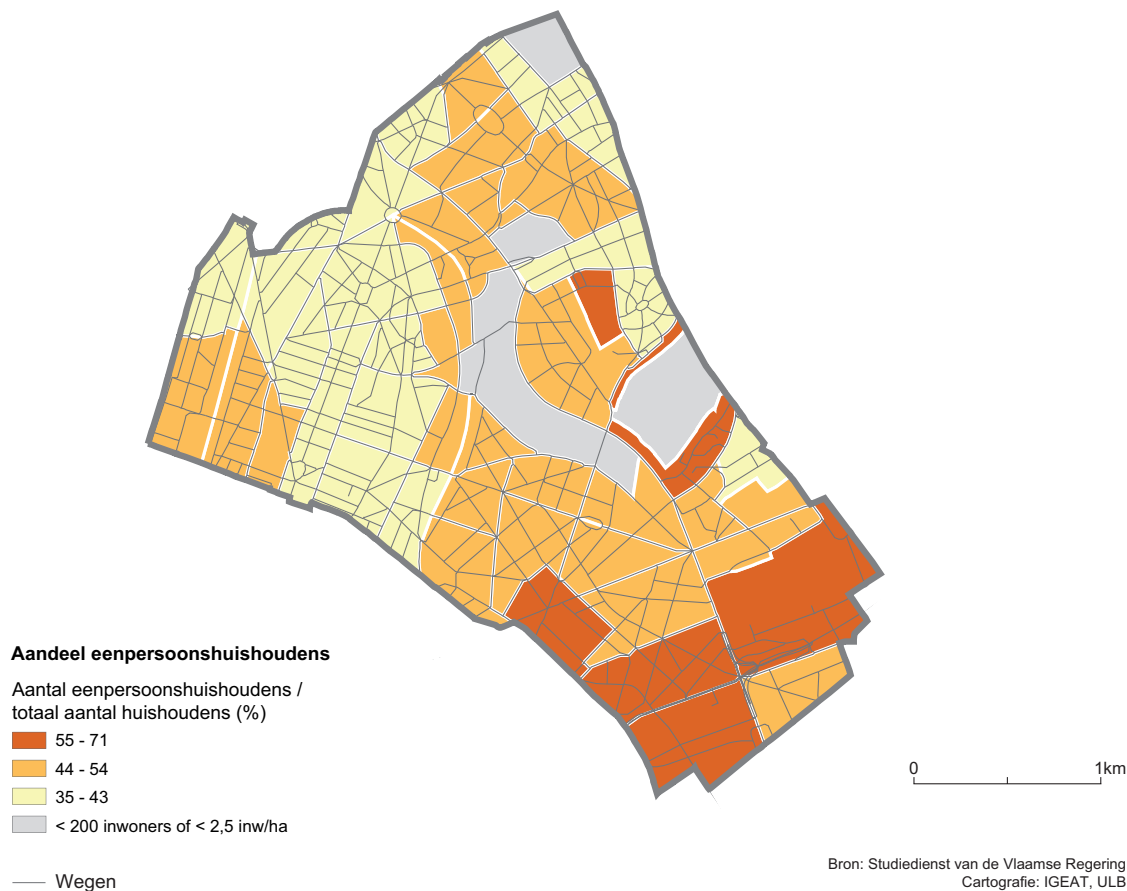
De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaarten geven hierover meer informatie.

(7) In tegenstelling tot de tabellen van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, worden in deze tabellen niet enkel gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden.

2.3 Huishoudens

2.3.2 EENPERSOONSHUISHOUDENS

Kaart 3: Aandeel eenpersoonshuishoudens per statistische buurt in Schaarbeek op 01/01/2007.

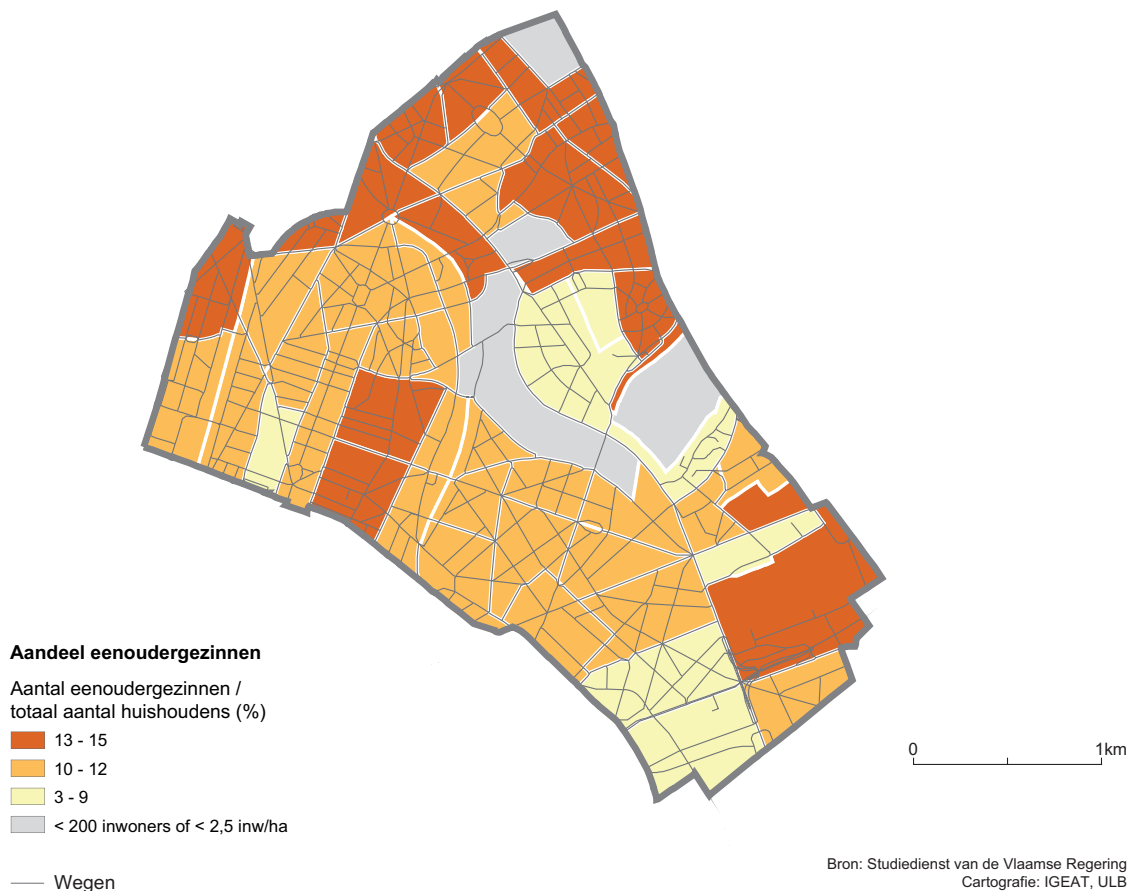

Het aandeel eenpersoonshuishoudens is lager in Schaarbeek (47,5 %) dan in het Gewest (49,3 %). We treffen slechts in één statistische buurt meer dan 70 % eenpersoonshuishoudens aan: “A883-Theunis Pierrestraat” (71,1 %). Het laagste aandeel eenpersoonshuishoudens bevindt zich in de buurt “A04-L'Olivierstraat” (35,0 %).

2.3 Huishoudens

2.3.3 EENOUDERGEZINNEN

Kaart 4: Aandeel eenoudergezinnen per statistische buurt in Schaarbeek op 01/01/2007.

Het aandeel eenoudergezinnen is hoger in Schaarbeek (11,5 %) dan in het Gewest (10,9 %). Dit aandeel bedraagt 31,9 % van alle gezinnen met kinderen, wat een relatief hoog aandeel is bij de Brusselse gemeenten. Het aandeel eenoudergezinnen is het grootst in de buurt “A22-Marbotin” (15,4 %), een buurt met

sociale woningen, waar het aandeel eenoudergezinnen vaak hoger is omdat dit een voorrangscriterium is om er te kunnen wonen. Het laagste aandeel zien we in de buurt “A883-Theunis Pierrestraat” (3,3 %).

2.4 Multiculturaliteit

Tabel 3: Voornaamste nationaliteiten in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 01/01/2008.

Schaarbeek			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
Totaal (+ vluchtelingen)	116 039	100,0	Totaal (+ vluchtelingen)	1 048 491	100,0
België	81 817	70,5	België	753 448	71,9
Marokko	6 099	5,3	Frankrijk	46 006	4,4
Turkije	4 570	3,9	Marokko	39 095	3,7
Frankrijk	3 284	2,8	Italië	26 695	2,5
Polen	2 367	2,0	Spanje	19 210	1,8
Italië	2 361	2,0	Portugal	16 127	1,5
Spanje	1 573	1,4	Polen	15 645	1,5
Portugal	1 269	1,1	Turkije	10 516	1,0
Roemenië	972	0,8	Duitsland	8 886	0,8
Griekenland	904	0,8	Roemenië	8 718	0,8

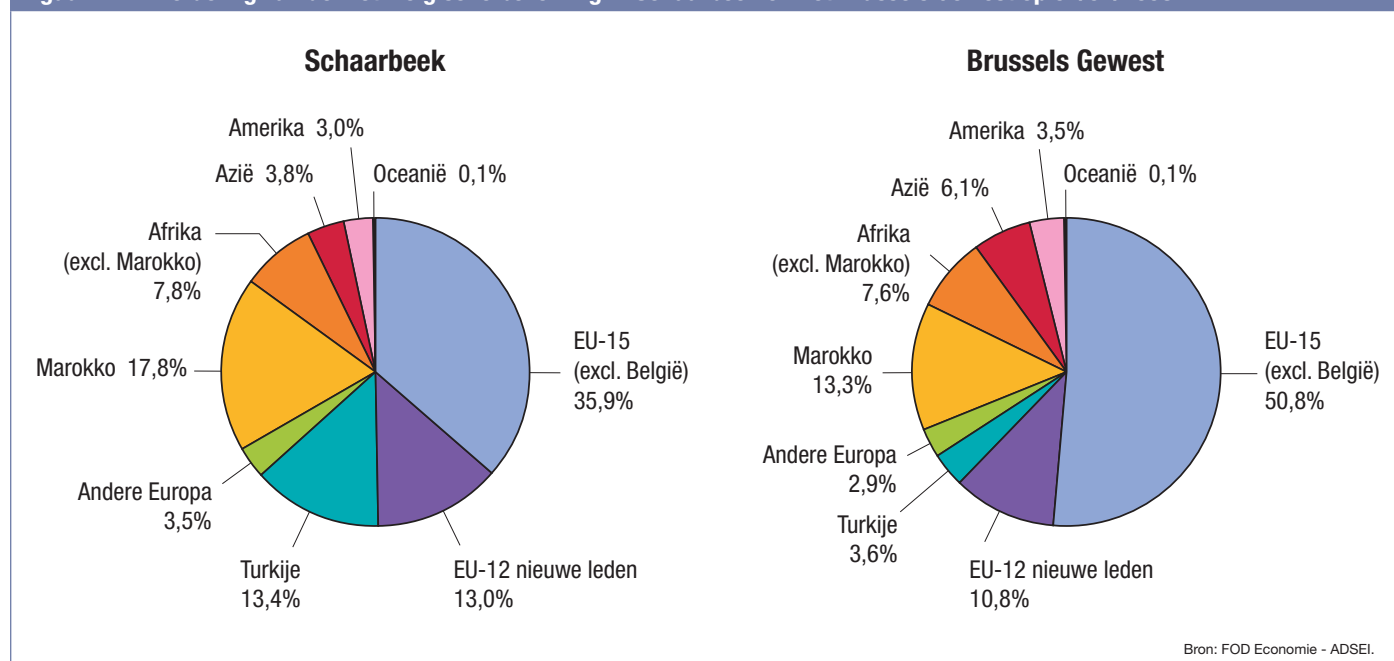
Bron: FOD Economie – ADSEI, Rijksregister, 2008.

In 2008 had 29,5 % van de bevolking van Schaarbeek niet de Belgische nationaliteit⁽⁸⁾, wat meer is dan het gemiddelde in het Brussels Gewest (28,1 %).

(8) Het betreft wel degelijk de nationaliteit en niet de origine. Een groot deel van de allochtone gemeenschap is door naturalisatie Belg geworden. De statistieken per nationaliteit geven niettemin een duidelijk beeld van de recentste migraties.

2.4 Multiculturaliteit

Figuur 4: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 01/01/2008.

Terwijl in het Gewest meer dan de helft (50,8 %) van de niet-Belgische bevolking afkomstig is uit de 15 landen van de Europese Unie (lidstaten vóór 2004)⁽⁹⁾, bedraagt dit aandeel slechts 35,9 % in Schaarbeek. Onder de niet-Belgen vormen de Marokkanen de grootste gemeenschap (17,8 % van de niet-Belgen, 5,3 % van de totale bevolking), gevolgd door de Turken (13,4 % van de niet-Belgen, 3,9 % van de totale bevolking), de Fransen (9,6 % van de niet-Belgen), de Polen (6,9 % van de niet-Belgen) en de Italianen (6,9 % van de niet-Belgen).

Schaarbeek is de Brusselse gemeente met de meeste inwoners van Turkse nationaliteit (4 570 personen). Het aandeel Turken bij de niet-Belgen is groter in Sint-Joost-ten-Node (17,8 % van de niet-Belgen), maar kleiner in absolute cijfers (1 417 personen met de Turkse nationaliteit).

(9) EU-15: Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

EU-12 nieuwe leden: Cyprus, Hongarije, Malta, Polen, Letland, Estland, Litouwen, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Roemenië, Bulgarije.

3. SOCIO-ECONOMISCHE KENMERKEN

Van een aantal sociaaleconomische indicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen: "Inschakeling op de arbeidsmarkt" en "Inkomens" onder het thema "Economie".

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

3.1 Socio-economische status van de bevolking

3.1.1 ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCH STATUUT

Tabel 4: Algemeen sociaal-economisch statuut van de bevolking van Schaarbeek op 31/12/2007, naar geslacht en leeftijdscategorie.

Mannen		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	21 308	0,5	32,7	60,1	46,3	6,8	3,8
	Werkzoekend	5 737	0,0	10,2	13,8	21,1	0,0	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	5 127	-	-	0,1	7,6	84,7	91,5
	Andere niet-actieven	26 937	99,4	57,0	26,0	25,0	8,5	4,6
Totale bevolking KBSZ		59 109	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vrouwen		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	15 433	0,3	24,3	47,0	31,6	2,3	0,8
	Werkzoekend	5 366	0,0	11,9	14,4	14,8	0,0	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	7 234	-	-	0,4	12,0	75,5	89,7
	Andere niet-actieven	32 253	99,7	63,8	38,3	41,6	22,1	9,5
Totale bevolking KBSZ		60 286	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal (mannen en vrouwen)		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	36 741	0,4	28,3	53,8	38,7	4,4	1,7
	Werkzoekend	11 103	0,0	11,1	14,1	17,8	0,0	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	12 361	-	-	0,2	9,9	79,7	90,2
	Andere niet-actieven	59 190	99,6	60,6	31,9	33,6	15,9	8,1
Totale bevolking KBSZ		119 395	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: KBSZ⁽¹⁰⁾, gegevens op 31/12/2007.

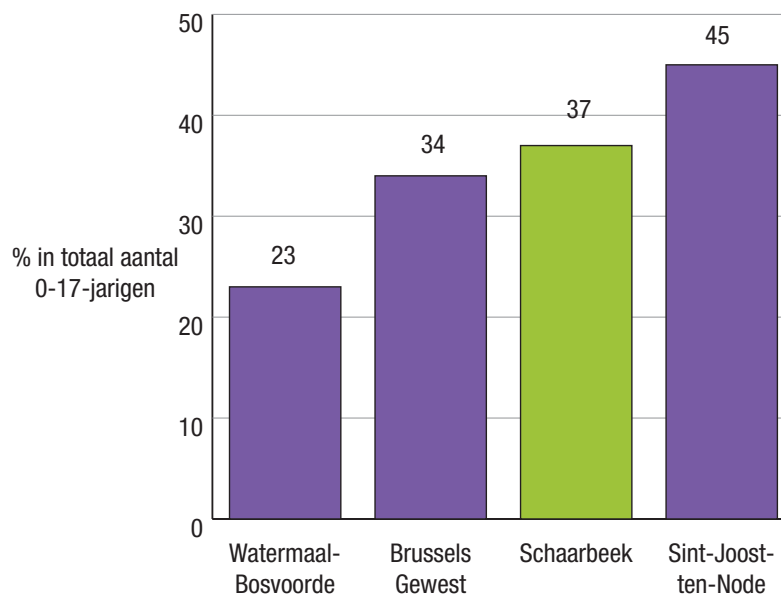
In Schaarbeek is het aantal personen met een baan (werknemer of zelfstandige) in bepaalde leeftijdscategorieën kleiner dan het gewestelijke gemiddelde: 53,8 % van de 25- tot 49-jarigen (tegenover 57,0 % voor het Gewest), 38,7 % van de 50- tot 64-jarigen (tegenover 44,6 %). Maar bij de 18- tot 24-jarigen (28,3 % tegenover 27,3 % voor het Gewest) en in mindere mate bij de jongeren onder de 18 jaar (0,4 % tegenover 0,4 %) hebben meer personen een baan.

(10) Meer informatie over de gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KBSZ) en de categorie "andere" vindt u op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn onder de rubriek Armoede/gegevensbronnen. Deze categorie bevat onder anderen studenten, huisvrouwen en -mannen,...

3.1 Socio-economische status van de bevolking

3.1.2 MINDERJARIGEN IN EEN HUISHOUDEN ZONDER BETAALD WERK

Figuur 5: Aandeel minderjarigen in een huishouden zonder betaald werk in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 31/12/2005.

Bron: KBSZ op 31/12/2005.

37 % van de jongeren onder de 18 jaar leeft in een huishouden zonder inkomen.

Dit is het op vier na hoogste percentage van het Gewest. Dit gemiddelde cijfer verdoezelt echter de verschillen op het gemeentelijke grondgebied⁽¹¹⁾.

(11) Voor meer informatie zie pagina 80 van de "Welzijns- en Gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad" van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

3.2 Arbeidsmarkt

3.2.1 ACTIEVE BEVOLKING

Tabel 5: Activiteitsgraad ⁽¹²⁾ van de bevolking van Schaarbeek en het Brussels Gewest op 31/12/2007, naar geslacht en leeftijdscategorie.

	Schaarbeek			Brussels Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Activiteitsgraad	65,0	51,5	58,4	64,4	53,6	59,0
Activiteitsgraad van 15-24-jarigen	32,0	27,6	29,7	28,3	25,2	26,7
Activiteitsgraad van 25-49-jarigen	73,9	61,4	67,9	74,1	63,5	68,9
Activiteitsgraad van 50-64-jarigen	67,4	46,4	56,5	67,4	51,9	59,3
Activiteitsgraad 65-plussers	6,2	1,8	3,6	7,2	2,1	4,1

Bron: KBSZ (gegevens op 31/12/07).

De activiteitsgraad in Schaarbeek (58,4 %) ligt iets onder die van het Brussels Gewest (59,0 %), vooral bij vrouwen (51,5 % tegenover 53,6 %), terwijl de activiteitsgraad hoger ligt bij mannen (65,0 % tegenover 64,4 %). Een hoge activiteitsgraad bij de groep van 15 tot 24 jaar kan erop wijzen dat ze minder geneigd zijn om hoger onderwijs te volgen. Deze bedraagt 29,7 % in de gemeente, tegenover 26,7 % in het Brussels Gewest.

(12) De activiteitsgraad is het aandeel van de bevolking tussen 15 en 64 jaar dat actief is op de arbeidsmarkt (werkend en werkzoekend) ten opzichte van de totale bevolking tussen 15 en 64 jaar.

3.2 Arbeidsmarkt

3.2.2 WERKZOEKENDEN

Tabel 6: Werkloosheidsgraad en kenmerken van werkzoekenden in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 01/01/2008, naar geslacht.

	Schaarbeek			Brussels Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Werkloosheidsgraad	21,9	26,3	23,8	17,8	20,5	19,0
Werkloosheidsgraad van min 25-jarigen	33,1	40,4	36,6	29,8	33,7	31,7
Werkloosheidsduur						
< 1 jaar	38,1	35,3	36,8	38,1	36,6	37,4
1 tot 2 jaar	17,0	16,2	16,6	16,4	15,9	16,2
2 tot 5 jaar	23,6	25,2	24,3	26,2	26,3	26,3
5 jaar en +	21,4	23,3	22,3	19,2	21,2	20,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aandeel werkzoekenden naar leeftijd						
< 25 jaar	15,6	19,0	17,2	14,8	16,5	15,6
25-49 jaar	69,8	68,4	69,1	69,0	68,7	68,8
50 jaar en +	14,6	12,6	13,7	16,2	14,9	15,6
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aandeel werklozen naar nationaliteit						
Belgen	63,9	71,1	67,4	67,3	72,6	69,9
EU (excl. Belgen)	8,3	8,5	8,4	10,5	11,5	11,0
Niet EU	27,8	20,4	24,3	22,2	16,0	19,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: NBB, FOD Economie – ADSEI, ACTIRIS, Steunpunt-WSE, Berekeningen Observatorium voor de Werkgelegenheid, Actiris.

De werkloosheidsgraad in Schaarbeek (23,8 %) ligt hoger dan in het Gewest (19,0 %), ook bij de -25-jarigen (36,6 % tegenover 31,7 %). Op 1 januari 2008 was 36,8 % van de werklozen minder dan één jaar werkloos (tegenover 37,4 % voor het Gewest) en was 22,3 % meer dan 5 jaar werkloos (tegenover 20,2 %). Werklozen, en vooral mannen, zijn in Schaarbeek iets jonger dan in het Gewest.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.1 GEMIDDELD EN MEDIAAN INKOMEN

Tabel 7: Gemiddeld en mediaan inkomen in euro per jaar, per inwoner en per aangifte, Schaarbeek, Brussels Gewest en België, inkomens 2006.			
	Gemiddeld inkomen per inwoner (2006)	Gemiddeld inkomen per aangifte (2006)	Mediaan inkomen per aangifte (2006)
Schaarbeek	€ 10 125	€ 19 776	€ 14 547
Brussels Gewest	€ 11 988	€ 22 516	€ 15 932
België	€ 14 173	€ 24 949	€ 18 833

Bron: FOD Economie – ADSEI, Fiscale statistieken 2007 (inkomens 2006).

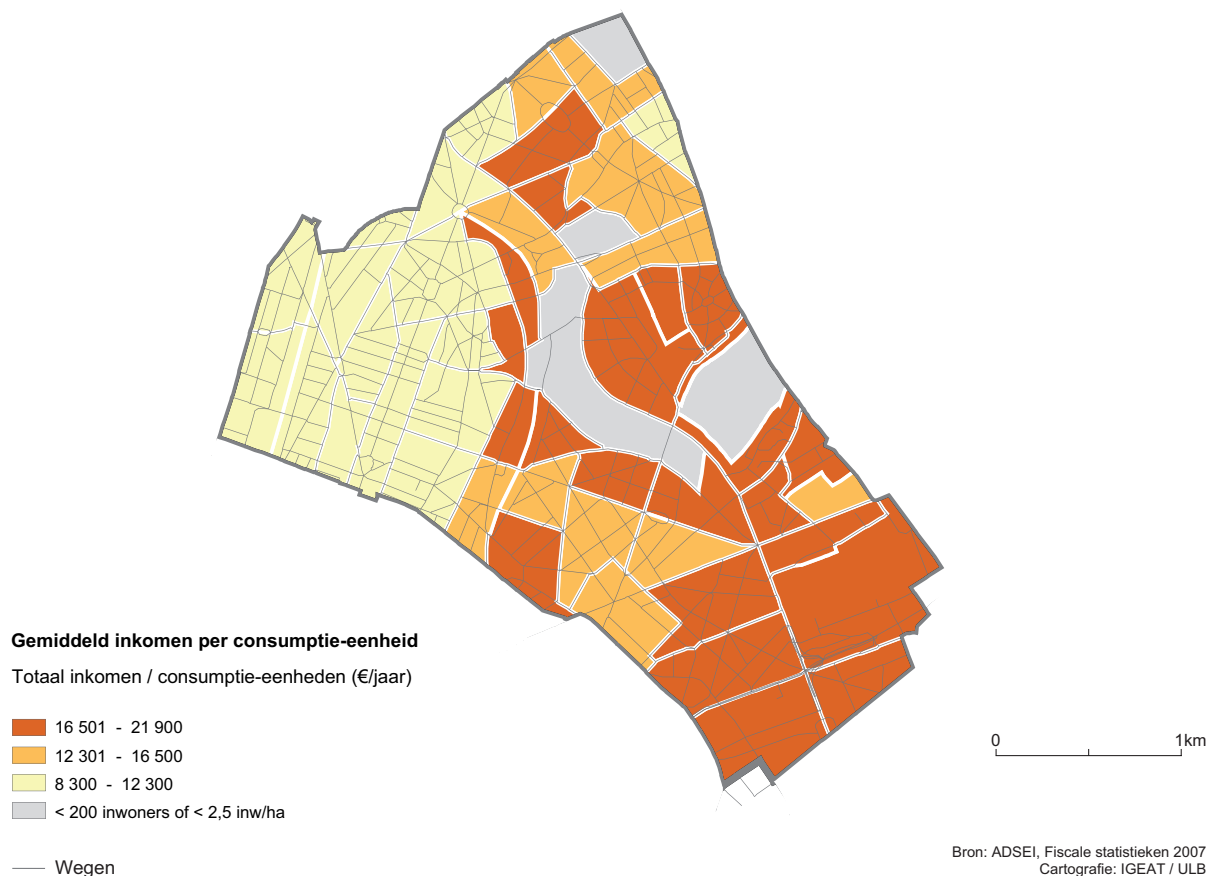
Het gemiddelde inkomen per inwoner is het totale inkomen gedeeld door de totale bevolking. Het gemiddelde inkomen per aangifte is het totale inkomen gedeeld door het aantal fiscale aangiften. Het mediane inkomen is het inkomen dat de bevolking precies in twee verdeelt: de helft van de bevolking heeft een inkomen hoger dan het mediane inkomen, de andere helft een lager.

Het gemiddelde en mediane inkomen in Schaarbeek zijn lager dan in het Brussels Gewest⁽¹³⁾ en lager dan in het land.

(13) Voor meer informatie zie de Welzijnsbarometer van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

3.3 Inkomen en inkomensbron

Kaart 5: Gemiddeld inkomen per consumptie-eenheid per statistische buurt in Schaarbeek, inkomens 2006.

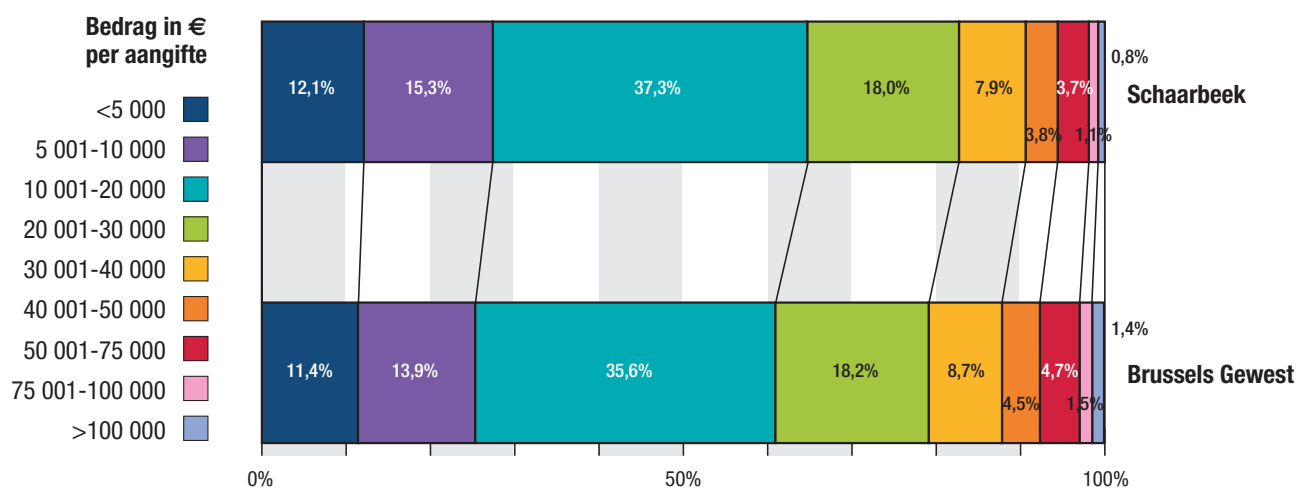
Het gemiddelde inkomen per consumptie-eenheid werd berekend door het aangegeven totaal inkomen te vergelijken met het aantal consumptie-eenheden in de wijk. De consumptie-eenheden herevalueren de bevolking rekening houdend met de huishoudensstructuur, aangezien deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. De consumptie-eenheden worden als volgt gedefinieerd: de eerste volwassene van een huishouden geldt als 1 consumptie-eenheid, de andere volwassenen als 0,5 en de kinderen jonger dan 13 jaar als 0,3.

In Schaarbeek bedraagt de maximumwaarde € 21 919/jaar, voor de buurt "A831-G. Latinislaan". Het minimum is € 8 330/jaar voor de buurt "A40-Brabantstraat".

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.2 INKOMENSKLASSEN

Figuur 6: Samenstelling van het gezamenlijk belastbaar inkomen naar inkomensklasse, per aangifte, Schaarbeek en het Brussels Gewest, 2005.

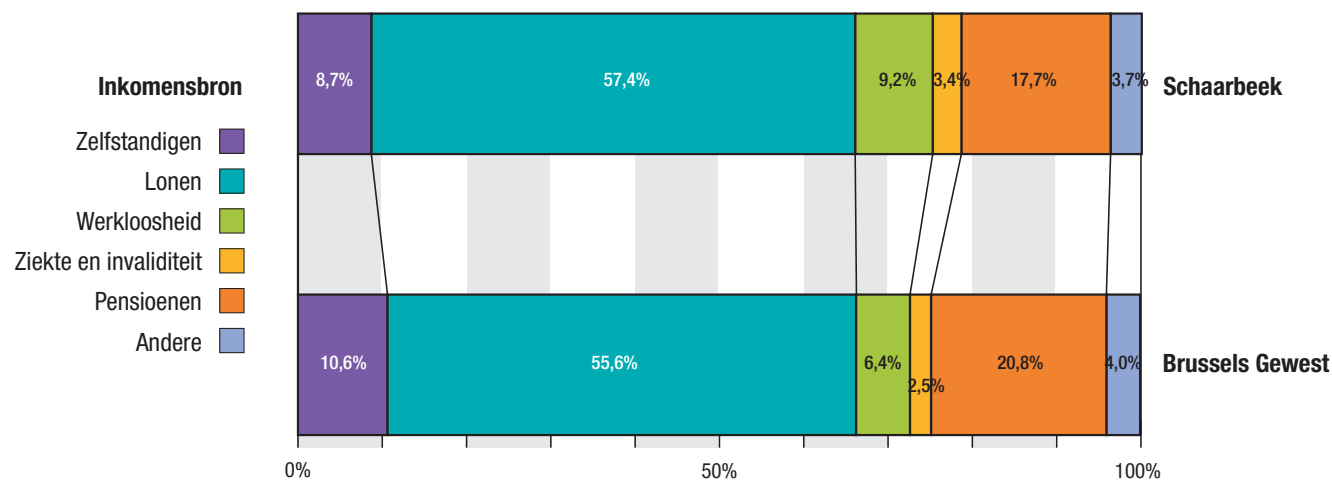
Bron: FOD Economie - ADSEI, Fiscale statistieken 2006 (inkomens 2005).

Het aandeel lage inkomens (< € 10 000 per aangifte) is groter in Schaarbeek dan in het Brussels Gewest, en het aandeel hoge inkomens (> € 75 000 per aangifte) is kleiner (respectievelijk 27,4 % en 1,9 % tegenover 25,3 % en 2,9 %).

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.3 INKOMENSBRON

Figuur 7: Samenstelling van het gezamenlijk belastbaar inkomen, Schaarbeek en het Brussels Gewest, 2005.

Bron: FOD Economie - ADSEI, Fiscale statistieken 2006 (inkomens 2005).

Het aandeel inkomens uit werkloosheidsuitkeringen (9,2 %) in Schaarbeek is groter dan in het Gewest (6,4 %). Het aandeel inkomens uit lonen is groter (57,4 % tegenover 55,6 % in het Gewest) en dat uit pensioenen is kleiner (17,7 % tegenover 20,8 %).

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.4 PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Tabel 8: Aantal en aandeel personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen in 2008 in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

	Schaarbeek		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	11 076	100,0	93 462	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	1 115	10,1	7 177	7,7
Werkloosheidsuitkering	1 390	12,5	8 264	8,8
Uitkering voor mensen met een handicap	62	0,6	516	0,6
Totaal aantal jongeren met een uitkering	2 567	23,2	15 957	17,1
Actieve bevolking (18-64 jaar)	74 514	100,0	667 026	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	3 903	5,2	20 385	3,1
Werkloosheidsuitkering	12 249	16,4	91 409	13,7
Uitkering voor mensen met een handicap	1 264	1,7	11 198	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	17 416	23,4	122 992	18,4
Ouderen (≥ 65 jaar)	12 830	100,0	152 045	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	162	1,3	1 349	0,9
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	1 301	10,1	17 256	11,3
Uitkering voor mensen met een handicap	650	5,1	8 155	5,4
Totaal aantal ouderen met een uitkering	2 113	16,5	26 760	17,6

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – januari 2008, RVA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor Pensioenen 2008.

23,4 % van de actieve bevolking en 23,2 % van de jongeren in Schaarbeek leven van een vervangingsinkomen. Het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met steun van het OCMW of een vervangingsinkomen is groter in Schaarbeek dan in het Gewest. 16,5 % van de ouderen heeft recht op een inkomensgarantie, een invaliditeitsuitkering, een leefloon of een equivalent leefloon.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.5 GERECHTIGDEN OP EEN INKOMEN VAN HET OCMW

Tabel 9: Aantal gerechtigden op het leefloon en equivalent leefloon op 31/12/2007 in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

	Schaarbeek				Brussels Gewest			
Leeftijd	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking
<18	3	2	5	28 695	42	31	73	229 420
18-24	936	186	1122	11 076	5 791	1 355	7 146	93 462
25-49	1731	468	2199	47 899	11 211	3 908	15 119	411 019
50-64	544	73	617	15 539	4 553	666	5 219	162 545
≥65	145	22	167	12 830	1 103	232	1 335	152 045
Totaal	3359	751	4110	116 039	22 700	6 192	28 892	1 048 491

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – december 2007, ADSEI: Rijksregister (bevolking op 01/01/2008).

Tabel 10: Aandeel gerechtigden op het leefloon en equivalent leefloon op 31/12/2007 in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

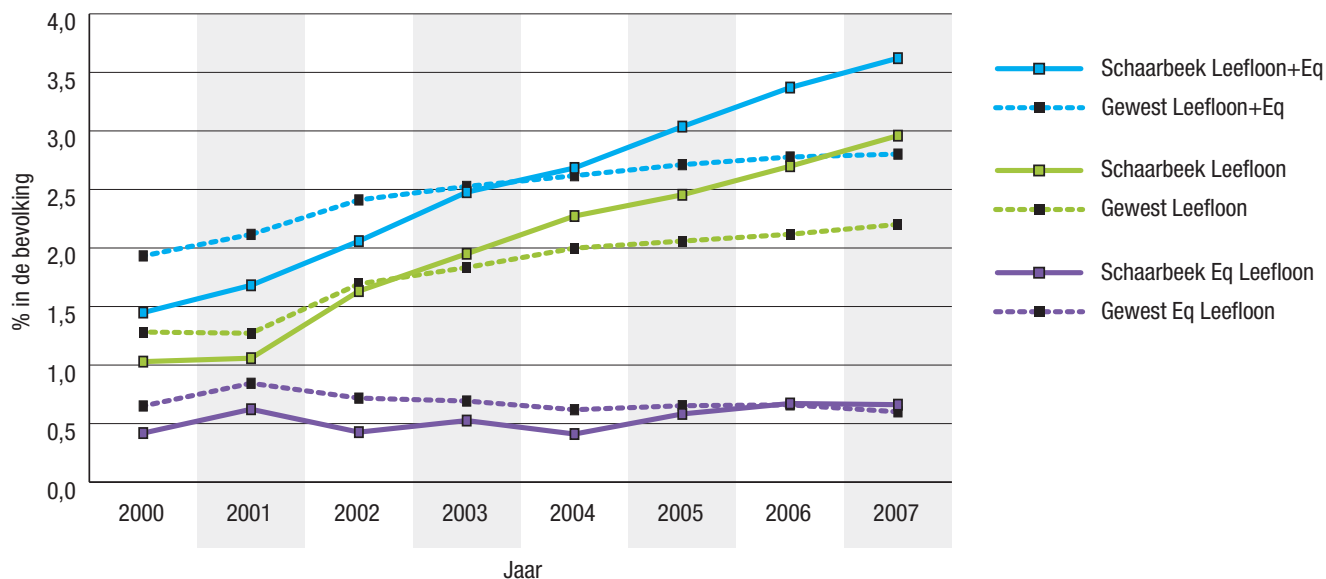
	Schaarbeek				Brussels Gewest			
Leeftijd	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking
<18	0,0	0,0	0,0	100 %	0,0	0,0	0,0	100 %
18-24	8,5	1,7	10,1	100 %	6,2	1,4	7,6	100 %
25-49	3,6	1,0	4,6	100 %	2,7	1,0	3,7	100 %
50-64	3,5	0,5	4,0	100 %	2,8	0,4	3,2	100 %
≥65	1,1	0,2	1,3	100 %	0,7	0,2	0,9	100 %
Totaal	2,9	0,6	3,5	100 %	2,2	0,6	2,8	100 %

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – december 2007, ADSEI: Rijksregister (bevolking op 01/01/2008).

Eind 2007 had 3,5 % van de bevolking van Schaarbeek een inkomen van het OCMW, wat veel meer is dan in het Brussels Gewest (2,8 %). De leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar is hier het meest vertegenwoordigd, zowel in Schaarbeek als in het Brussels Gewest.

3.3 Inkomen en inkomensbron

Figuur 8: Evolutie van het aandeel gerechtigden op het leefloon of equivalent leefloon in Schaarbeek en het Brussels Gewest tussen 2000 en 2007.

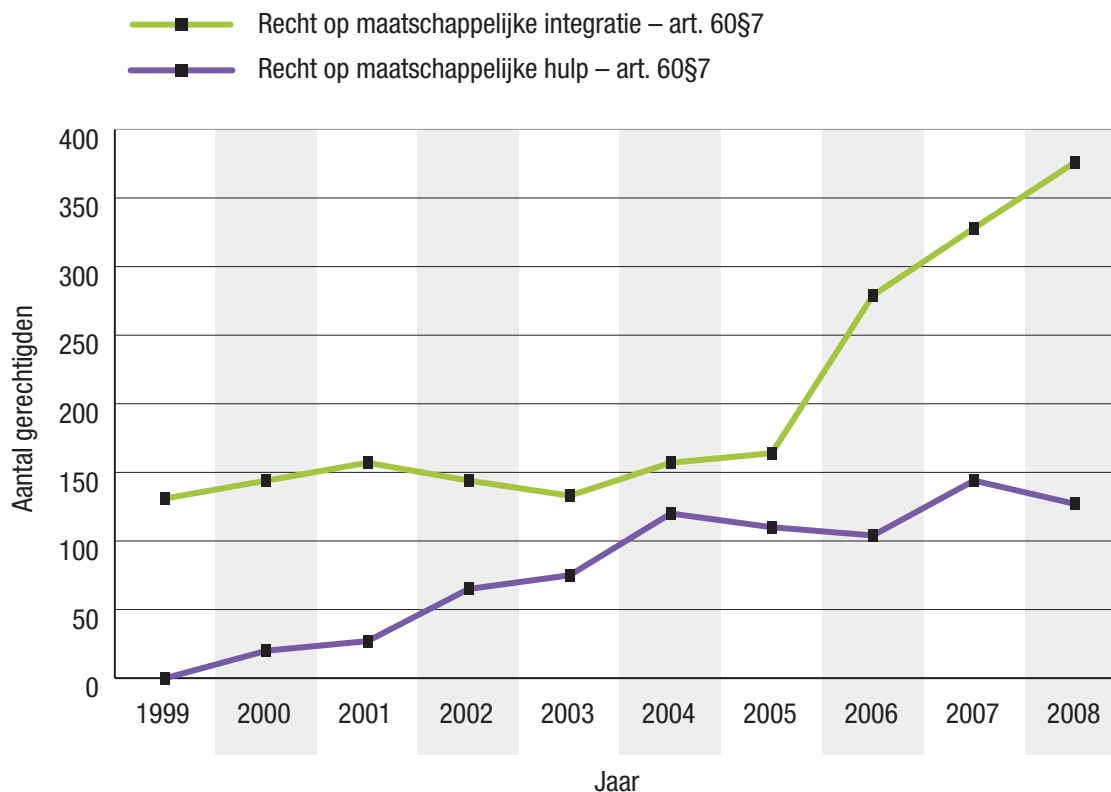
Bron: POD Maatschappelijke Integratie, gegevens op 31/12/2007, FOD Economie - ADSEI, Rijksregister.

Tussen 2000 en 2007 is het aandeel personen in Schaarbeek, dat recht heeft op een leefloon of equivalent leefloon, sterker gestegen dan in het Brussels Gewest.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.6 TEWERKSTELLINGSMAATREGELEN

Figuur 9: Aantal mensen tewerkgesteld overeenkomstig artikel 60§7 in het OCMW van Schaarbeek tussen 1999 en 2008.

Bron: POD Maatschappelijke Integratie.

Tussen 1999 en 2005 is het aantal via artikel 60§7 tewerkgestelde personen in Schaarbeek gestegen. Sindsdien verloopt de stijging sneller. Zowel rechthebbenden op maatschappelijke integratie als rechthebbenden op maatschappelijke dienstverlening kunnen door het OCMW worden tewerkgesteld in het kader van artikel 60.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.7 MENSEN MET EEN LAAG INKOMEN (RVV EN OMNIO)

Tabel 11: Aantal rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV of OMNIO) en hun personen ten laste op 01/01/2008 in Schaarbeek, naar leeftijdscategorie.

Schaarbeek	Aantal gerechtigden				Aantal personen ten laste			
	<20	20-64	≥65	totaal	<20	20-64	≥65	totaal
WIGW	57	1 761	2 432	4 250	1 408	929	330	2 667
OCMW	65	3 479	109	3 653	2 877	1 270	43	4 190
IGO	1	12	947	960	52	129	119	300
Mensen met een handicap	1	1 092	506	1 599	332	265	72	669
Kinderen met verhoogde kinderbijslag	138	8		146	3	4		7
Gerechtigde van ≥ 50 jaar en werkzoekend ≥ 1 jaar		1 202	26	1 231	623	650	33	1 306
OMNIO	1 081	1 022	15	2 118				
Totaal aantal gerechtigden	1 346	8 576	4 035	13 957	5 295	3 247	597	9 139
Totale bevolking KBSZ	32 314	74 167	12 914	119 395	32 314	74 167	12 914	119 395

Bron: KBSZ 2008.

Tabel 12: Aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV of OMNIO) en hun personen ten laste op 01/01/2008 in Schaarbeek, naar leeftijdscategorie.

Schaarbeek	% gerechtigden in de bevolking				% personen ten laste in de bevolking			
	<20	20-64	≥65	totaal	<20	20-64	≥65	totaal
WIGW	0,2	2,4	18,8	3,6	4,4	1,3	2,6	2,2
OCMW	0,2	4,7	0,8	3,1	8,9	1,7	0,3	3,5
IGO	0,0	0,0	7,3	0,8	0,2	0,2	0,9	0,3
Mensen met een handicap	0,0	1,5	3,9	1,3	1,0	0,4	0,6	0,6
Kinderen met verhoogde kinderbijslag	0,4	0,0		0,1	0,0	0,0		0,0
Gerechtigde van ≥ 50 jaar en werkzoekend ≥ 1 jaar		1,6	0,2	1,0	1,9	0,9	0,3	1,1
OMNIO	3,3	1,4	0,1	1,8				
Totaal aantal gerechtigden	4,2	11,6	31,2	11,7	16,4	4,4	4,6	7,7
Totale bevolking KBSZ	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Bron: KBSZ 2008.

Het aantal rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging en hun personen ten laste is een indicator van het aantal personen dat in gezinnen met een laag inkomen leeft.

19,4 % van de bevolking van Schaarbeek heeft als gezinshoofd of als persoon ten laste (rechtstreeks of onrechtstreeks) recht op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige

verzorging. Dit is meer dan in het Brussels Gewest⁽¹⁴⁾ (17,2 %). Schaarbeek telt meer inwoners die recht hebben op steun van het OCMW (6,6 %), WIGW (5,8 %), oudere werklozen (2,1 %), "IGO" (1,1 %) en personen met een handicap (1,9 %) dan het gemiddelde van het Gewest (respectievelijk 4,9 %, 5,1 %, 2,0 %, 1,0 % voor het Gewest).

(14) Voor het Gewest, zie Tabel 7 van de Welzijnsbarometer 2008, pagina 16.

4. GEZONDHEID

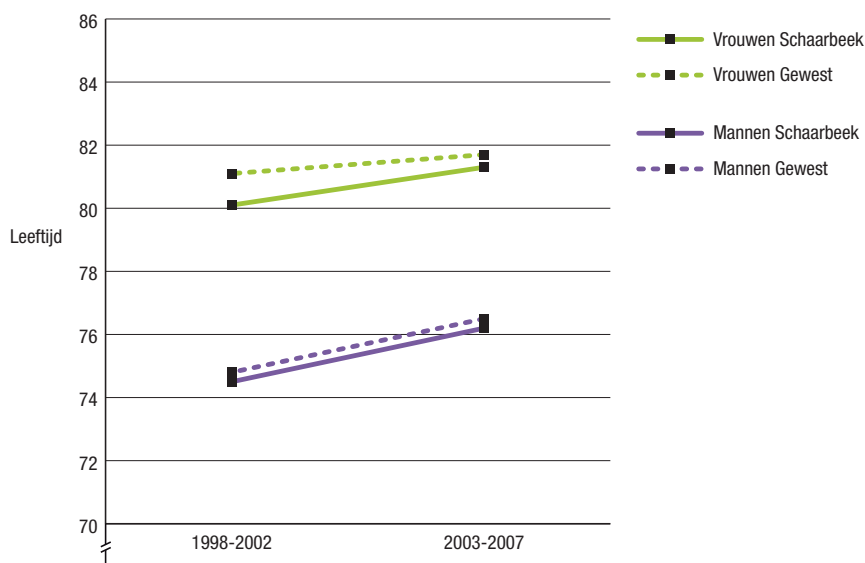
Van een aantal gezondheidsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg het onderwerp “Sterftecijfer” onder het thema “Gezondheid”, maar ook “Leeftijdsstructuur” onder het thema “Demografie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.1 LEVENSVERWACHTING

Figuur 10: Evolutie van de levensverwachting in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar geslacht.

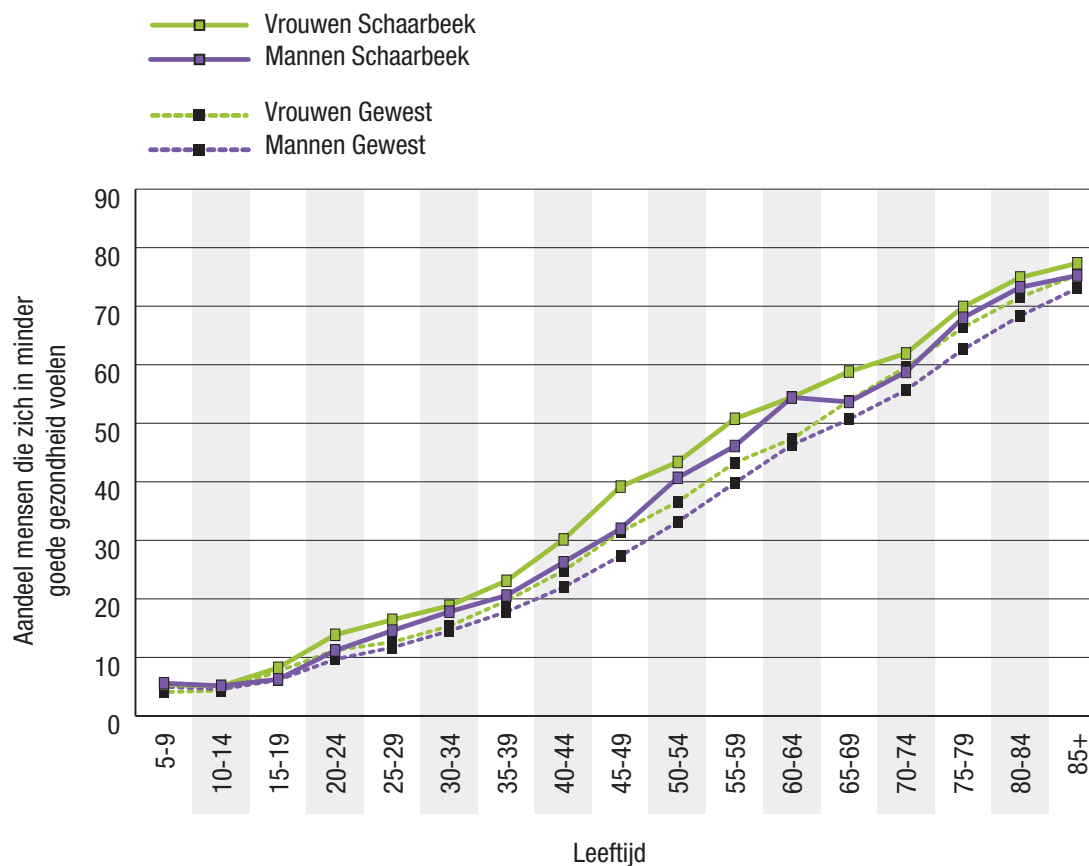
Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De levensverwachting in Schaarbeek ligt iets onder die van het Gewest. De levensverwachting van de vrouwen ligt hoger dan die van de mannen. Die van mannen neemt sterker toe dan die van vrouwen, zowel in Schaarbeek (respectievelijk +1,7 jaar tegenover +1,2 jaar) als in het Brussels Gewest (respectievelijk +1,7 jaar tegenover +0,6 jaar).

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.2 SUBJECTIEVE GEZONDHEID

Figuur 11: Inschatting van de eigen gezondheid in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar leeftijd en geslacht.

Bron: Algemene socio-economische enquête 2001, berekeningen Patrick Deboosere (VUB Interface Demography).

De bevolking van Schaarbeek, vooral de vrouwen, denkt in minder goede gezondheid te verkeren dan de bevolking van het Gewest.

De gezondheidsperceptie wordt gebruikt als een indicator van de algehele gezondheid van de bevolking. Dit gegeven lijkt

een goede maatstaf zowel voor verkennende studies als voor beleidsplanning. Daarom werden de gegevens van de algemene socio-economische enquête 2001 over de gezondheidsperceptie in detail geanalyseerd in de "Gezondheids- en welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad" (hoofdstuk 9).

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.3 STERFTE

Tabel 13: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Schaarbeek, voor de periode 2003-2007 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering ⁽¹⁵⁾ voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest
Cardiovasculaire aandoeningen	548	203,6	-4 %	797	285,5	+6 %
Kanker	558	207,4	+4 %	513	183,7	+3 %
Ademhalingsziekten	259	96,2	+8 %	270	96,7	+10 %
Ziekten ademhalingsorganen	85	31,6	-10 %	9	3,2	-40 %
Infectieuze en parasitaire aandoeningen	72	26,8	+27 %	103	36,9	+29 %
Uitwendige doodsoorzaken	176	65,4	+9 %	123	44,1	+5 %
Ongevallen	85	31,6	+13 %	93	33,3	+26 %
Zelfmoord	57	21,2	-1 %	16	5,7	-45 %
Totaal	1 910	709,8	+2 %	2 252	806,6	+5 %

Enkel de doodsoorzaken die tijdens de periode 2003-2007 meer dan 20 overlijdens tellen, zijn opgenomen in deze tabel.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn.

Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Schaarbeek bedraagt het sterftecijfer voor alle leeftijden 710 per 100 000 voor mannen en 807 per 100 000 voor vrouwen. Na standaardisering voor leeftijd is dit aandeel aanzienlijk hoger voor vrouwen (+5 %).

Na standaardisering voor leeftijd zien we bij vrouwen een significante oversterfte als gevolg van infectieuze en parasitaire aandoeningen, en ongevallen en een significante ondersterfte door zelfmoord.

(15) Zie woordenlijst.

4.1 Algemene gezondheidstoestand

Tabel 13bis: Belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte in Schaarbeek, voor de periode 2003-2007 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering ⁽¹⁶⁾ voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest
Long- en strottenhoofd kanker	76	31,3	+27,6 %	28	11,7	-4,5 %
Borstkanker (vrouwen)				25	10,4	-28,7 %
Diabetes (totaal)	-	-	-	25	10,4	+79,7 %
Ischemische hartziekten	37	15,2	-24,7 %	-	-	-
Cerebrovasculaire aandoeningen	22	9,1	+21,9 %	21	8,8	+44,4 %
Zelfmoord	48	19,8	-0,7 %	-	-	-
Andere ongevallen	39	16,0	+32,7 %	-	-	-
Alcohol (initiële oorzaak)	26	10,7	-2,8 %	-	-	-
Totaal	528	217,3	-0,9 %	313	130,6	-0,5 %

Enkel de doodsoorzaken die tijdens de periode 2003-2007 meer dan 20 overlijdens tellen, zijn opgenomen in deze tabel.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn.

Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Schaarbeek bedraagt de vroegtijdige sterfte (voor 65 jaar) 217 per 100 000 voor mannen en 131 per 100 000 voor vrouwen. Na standaardisering voor leeftijd is er geen significant verschil met het Gewest.

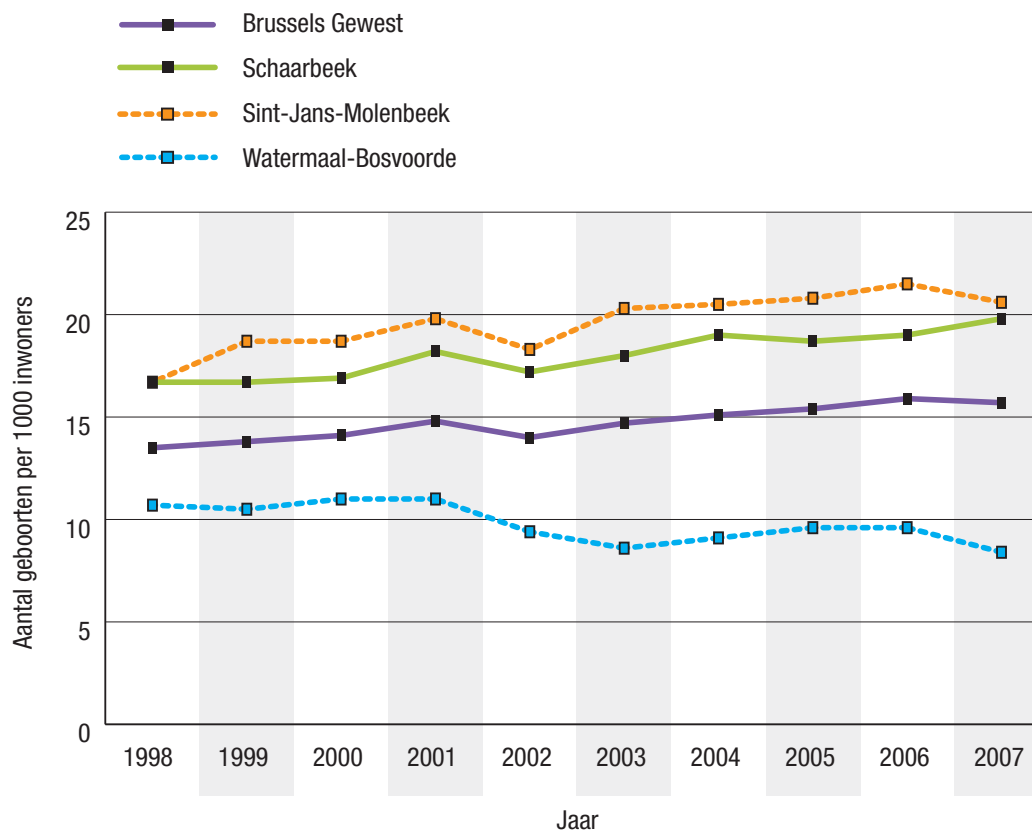
Na standaardisering voor leeftijd zien we een significante oversterfte als gevolg van long- en keelkanker bij mannen en diabetes bij vrouwen.

(16) Zie woordenlijst.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.1 GEBOORTEN

Figuur 12: Evolutie van de geboortecijfers in Schaarbeek en het Brussels Gewest, 1998-2007.

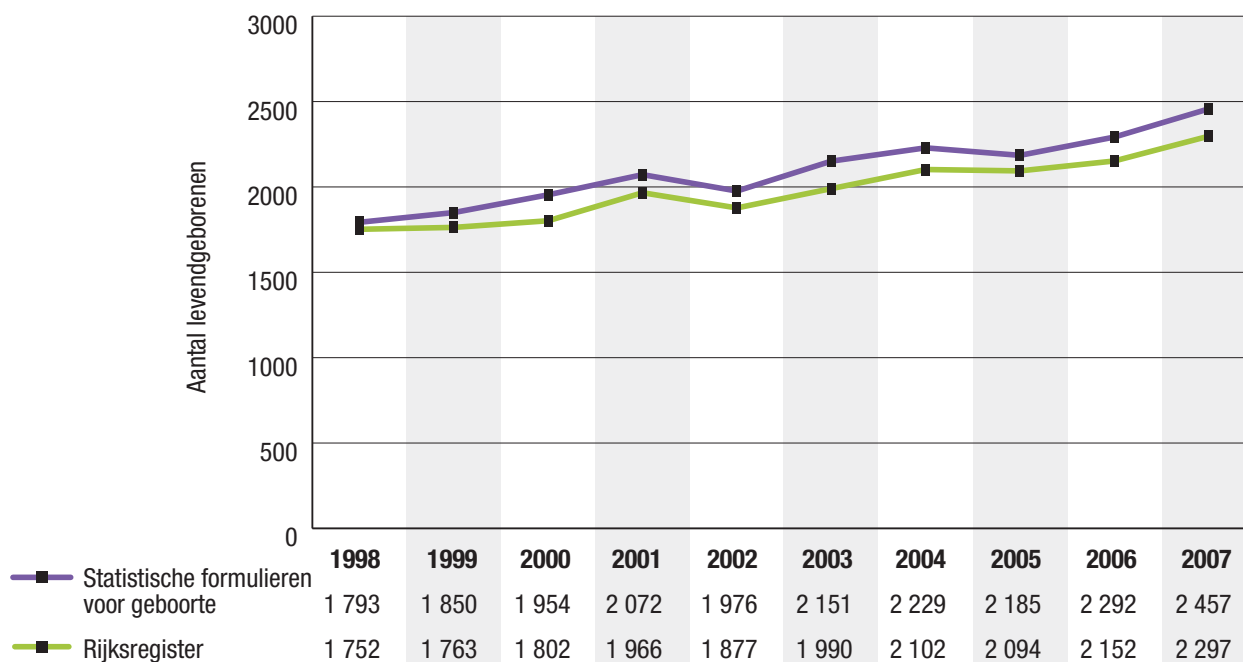

Bron: Statistische formulieren voor geboorten, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Tussen 1998 en 2007 zijn het absolute aantal levendgeborenen en het geboortecijfer lichtjes gestegen in Schaarbeek, met uitzondering van een lichte daling in 2002. Het geboortecijfer van de gemeente was een van de hoogste van het Gewest en benaderde dat van Sint-Jans-Molenbeek.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

Figuur 13: Evolutie van het absoluut aantal levendgeborenen in Schaarbeek, 1998-2007 volgens twee verschillende bronnen.

Source: Statistische formulieren voor geboorte; Observatorium de de Gezondheid en Welzijn (DG BIA/DSE); Rijksregister.

Als officieel cijfer voor het aantal geboorten geldt het cijfer van het Rijksregister, dat samengesteld is op basis van het bevolkingsregister van de gemeenten. Een andere informatiebron zijn de statistische formulieren voor geboorte, die worden ingevuld door de gezondheidswerkers en de diensten van de burgerlijke stand van de gemeente van geboorte. Deze bron houdt rekening met alle geboorten, ongeacht het verblijfsstatuut van de moeder. In de meeste gemeenten is het aantal via deze bron geregistreerde geboorten hoger dan het aantal geboorten

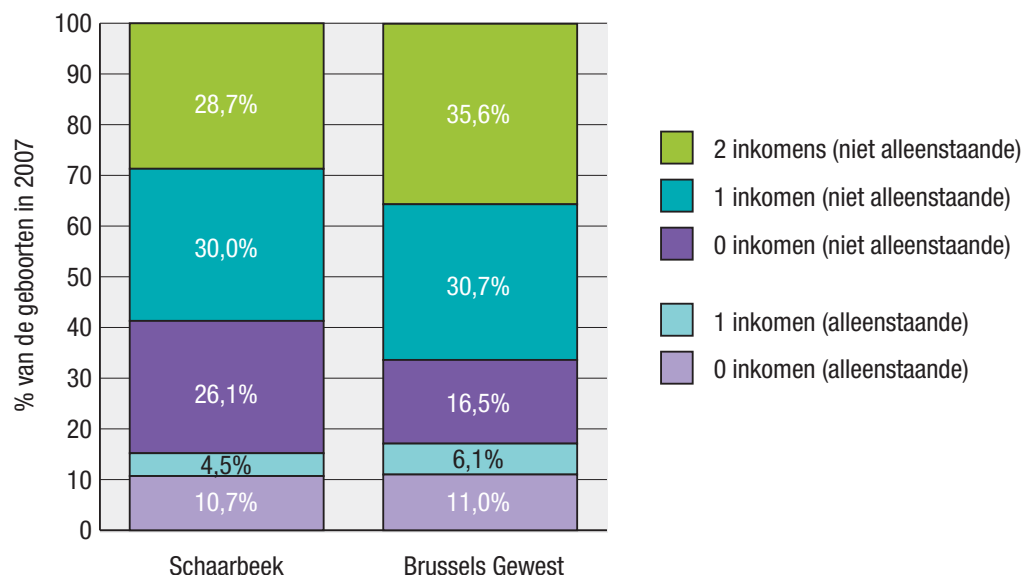
geregistreerd door het Rijksregister. Niet-geregistreerde geboorten vinden we enerzijds bij kinderen van wie de moeder is ingeschreven in het Wachtregister en anderzijds in bijzondere situaties (diplomatiek personeel verbonden aan internationale instellingen, thuislozen, illegalen).

In Schaarbeek is er een duidelijk verschil tussen de twee informatiebronnen (160 personen in 2007). Dit betekent dat niet alle geboorten zijn ingeschreven in het Rijksregister.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.2 KENMERKEN VAN DE BORELINGEN EN DE MOEDERS

Figuur 14: Sociale kenmerken van de huishoudens van de pasgeborenen in Schaarbeek en het Brussels Gewest op 01/01/2007.⁽¹⁷⁾

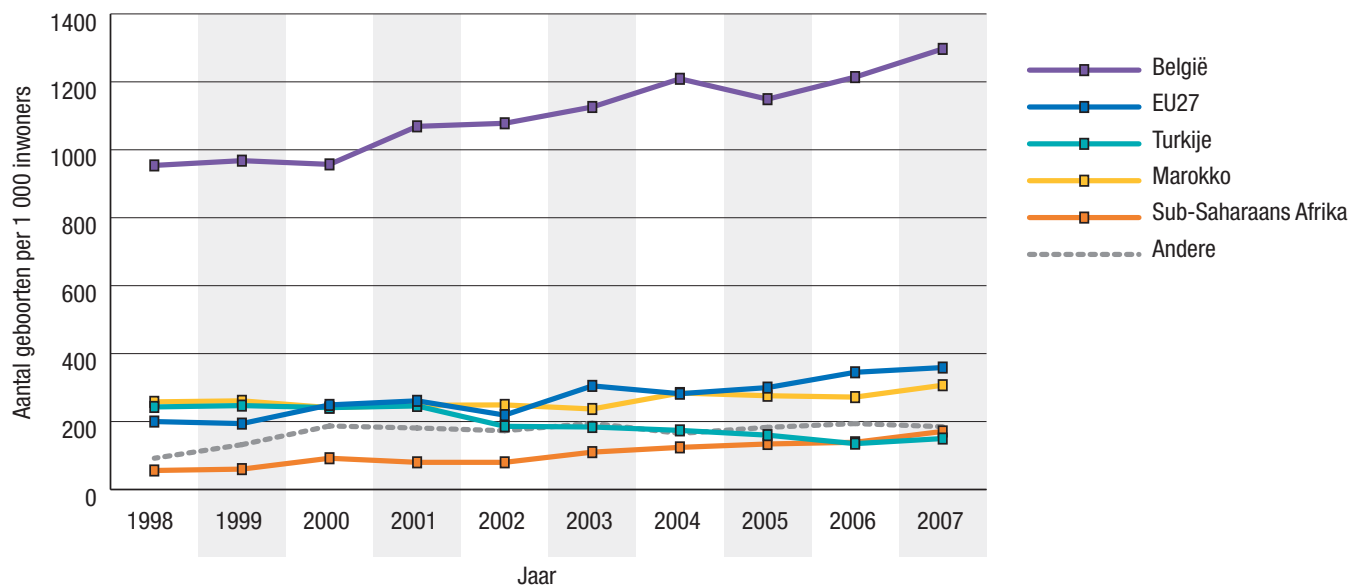
Bron: Statistische formulieren voor geboorte, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Schaarbeek wordt 36,8 % van de kinderen geboren in een huishouden zonder inkomen uit arbeid, wat meer is dan in het Gewest (27,5 %). Er worden minder kinderen geboren in een alleenstaand huishouden in Schaarbeek (15,2 %) dan in het Brussels Gewest (17,1 %).

(17) Een alleenstaand huishouden is een huishouden waar de moeder alleen woont op het moment van de geboorte.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

Figuur 15: Evolutie van de huidige nationaliteit van de moeder van de pasgeborenen in Schaarbeek, 1998-2007.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In 2007 werd in Schaarbeek 53 % van de kinderen geboren uit moeders met de Belgische nationaliteit. Het aantal geboorten uit moeders van Europese nationaliteit stijgt en het aantal geboorten uit moeders met de Turkse nationaliteit daalt. Dit betekent niet dat het absolute aantal moeders van Turkse origine daalt, maar is mogelijkwerwijs een gevolg van de naturalisaties.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.3 GEZONDHEID VAN DE BORELINGEN EN DE MOEDERS

Tabel 14: Evolutie van de kenmerken van de geboorten en de moeders die in Schaarbeek en het Brussels Gewest wonen, 2003-2007.

	Aantal Schaarbeek	% Schaarbeek*	% Gewest*
	2003-2007	2003-2007	2003-2007
Meerlinggeboorten	364	3,2	3,5
Keizersneden	1 903	16,7	17,4
Ingeleide bevallingen	2 984	26,9	26,3
Vroeggeboorte (< 37 weken)	749	7,0	6,7
Ernstige vroeggeboorte (< 32 weken)	120	1,1	1,0
Laag geboortegewicht (< 2500g)	662	6,0	6,5
Moeders < 20 jaar	426	3,7	2,8
Moeders ≥ 40 jaar	361	3,2	4,0

* Per 100 levendgeboorten (vroeggeboorte of laag geboortegewicht) of totaal.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn. Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Schaarbeek ligt het aandeel geboorten bij jonge moeders (3,7 %) verhoudingsgewijs hoger dan in het Brussels Gewest (2,8 %). De gemeente telt een kleiner aandeel oudere moeders (3,2 %) in vergelijking met het Gewest (4,0 %) en minder keizersneden en baby's met een laag geboortegewicht.

4.2.4 FOETO-INFANTIELE STERFTE

Tabel 15: Evolutie van de perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit bij geboorten bij moeders die wonen in Schaarbeek en het Brussels Gewest, 2003-2007.

	Aantal Schaarbeek	Schaarbeek per 1 000 geboorten	Gewest per 1 000 geboorten
	2003-2007	2003-2007	2003-2007
Perinatale mortaliteit (1)	84	7,4	7,2
Infantiele mortaliteit (2)	53	4,7	4,3
Foeto-infantiele mortaliteit (3)	108	9,5	9,2

(1) Overlijden voor de geboorte, vanaf 22 weken zwangerschap of 500g, of tijdens de eerste week na de geboorte (0-6 dagen na de bevalling), per 1 000 geboorten.

(2) Overlijden na de geboorte en voor de eerste verjaardag (tussen 0 en 364 levensdagen), per 1 000 levendgeboorten.

(3) Overlijden vanaf 22 weken zwangerschap tot de geboorte (criterium vanaf 1999, daarvoor 28 weken zwangerschap of 1 000g) of in de loop van het eerste levensjaar, per 1 000 geboorten.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte in Schaarbeek vertoont geen significant verschil in vergelijking met het Gewest.

5. OPLEIDING

Van een aantal onderwijsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg het onderwerp “Kinderopvang” onder het thema “Sociaal-cultureel”, maar ook “Inschakeling op de arbeidsmarkt” onder het thema “Economie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

5.1 Schoolgaande bevolking in kleuteronderwijs

Tabel 16: Aantal leerlingen in het kleuteronderwijs in Schaarbeek en het Brussels Gewest, begin 2008.

	Schaarbeek	Brussels Gewest
Naar woonplaats	6 193	46 958
Naar plaats van onderwijs	4 897	51 041

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

Opmerkingen: de statistieken op de verblijfplaats hebben betrekking op de kinderen die in Schaarbeek wonen, ongeacht de gemeente waarin ze onderwijs volgen. Zij geven over het algemeen een vrij goed beeld van de realiteit in de gemeente.

De leerlingen die school lopen in scholen die niet door de Vlaamse en Franse Gemeenschap gesubsidieerd worden (meer bepaald de internationale scholen) zijn niet in deze cijfers opgenomen.

5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs

Tabel 17: Aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs in Schaarbeek en het Brussels Gewest, begin 2008.

		Naar woonplaats		
		Schaarbeek		Brussels Gewest
Onderwijsniveau	Onderwijsvorm	Aantal	% in onderwijsniveau	% in onderwijsniveau
Lager onderwijs	Lager onderwijs	9 415	95,5	94,8
	Bijzonder lager onderwijs	446	4,5	5,2
	Totaal lager onderwijs	9 861	100,0	100,0
Secundair onderwijs 1	Secundair onderwijs	3 089	100,0	100,0
Secundair onderwijs 2	ASO	1 330	45,0	51,2
	TSO	720	24,4	24,5
	BSO	904	30,6	24,3
	Totaal	2 954	100,0	100,0
Secundair onderwijs 3	ASO	897	39,8	45,9
	TSO	721	32,0	30,9
	BSO	634	28,2	23,2
	Totaal	2 252	100,0	100,0
Buitengewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair onderwijs	298	100,0	100,0
Secundair onderwijs 4	BSO	61	100,0	100,0
Totaal aantal leerlingen		18 515	-	-

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

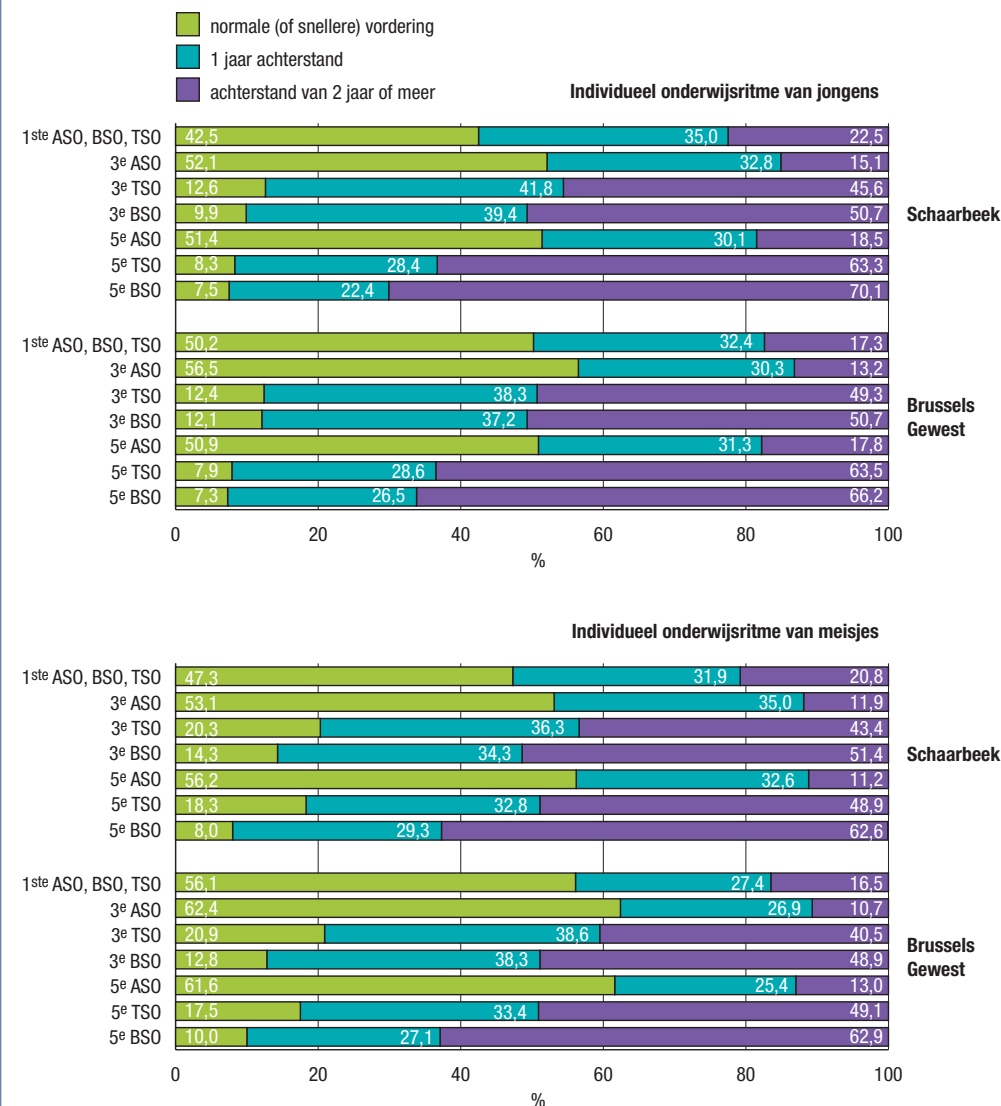
Het secundair niveau 1 omvat de leerlingen in de eerste twee jaar van het secundair onderwijs. Secundair niveau 2 omvat de leerlingen in het derde en vierde jaar. Secundair niveau 3 omvat de leerlingen van het vijfde en zesde jaar. Niveau 4 omvat het zevende jaar van het secundair beroepsonderwijs.

Vergeleken met het gemiddelde van het Gewest kiezen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Schaarbeek wonen eerder voor het beroepsonderwijs, en minder voor het algemeen secundair onderwijs.

De gemeente telt 18 515 schoolgaande leerlingen, met andere woorden leerlingen die in de gemeente wonen en het leerplichtonderwijs volgen. Opgelet, een leerling die in een andere gemeente woont, kan naar school gaan in Schaarbeek en omgekeerd.

5.3 Onderwijsritme in leerplichtonderwijs

Figuur 16: Onderwijsritme van leerlingen van het secundair onderwijs (eerste, derde en vijfde jaar) woonachtig in Schaarbeek en het Brussels Gewest, naar geslacht en onderwijsvorm, schooljaar 2007-2008.

“Normale vordering” betekent dat de leerling ofwel op zijn tijd vooruit is, ofwel in het theoretische jaar zit waarin hij op zijn leeftijd geacht wordt te zitten.

In het 1e jaar van het secundair onderwijs had in 2007-2008, 42,5 % van de jongens en 47,3 % van de meisjes die in Schaarbeek wonen “een normale vordering” (dit is minder dan in het Brussels Gewest). 35,0 % van de jongens en 31,9 % van de meisjes hadden één jaar achterstand (iets meer dan het Gewest) en 22,5 % van de jongens en 20,8 % van de meisjes hadden twee of meer jaar achterstand (veel meer dan in het Gewest). Over het algemeen hebben de leerlingen die in Schaarbeek wonen vaker schoolachterstand dan in het Gewest.

In 2001⁽¹⁸⁾ waren er in de gemeente verhoudingsgewijs meer jongeren die niet voortstudeerden en geen diploma hoger secundair onderwijs hadden (51,3 % van de 18-tot 24-jarigen niet-studerenden) dan in de 19 gemeenten samen (47,7 %).

(18) Socio-economische enquête 2001.

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap.

6. HUISVESTING EN LEEFOMGEVING

Van een aantal huisvestingsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen “Oppervlakte van een woning”, “Type woning”, “Evolutie van het woningbestand”, “Eigendomsstructuur” en “Sociale woningbestand” onder het thema “Huisvesting”, maar ook “Ouderdom van de bebouwing” en “Structuur van de bebouwing” onder het thema “Morfologie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

Tabel 18: Kenmerken van de woningen in Schaarbeek en het Brussels Gewest.

	Schaarbeek	Brussels Gewest
Aandeel huishoudens dat in een appartement woont (%) - 2001	70,3	71,2
Gemiddelde oppervlakte per woning (m ²) - 2001	72,5	74,4
Aantal woonvertrekken per bewoner (n) - 2001	1,8	1,9
Aandeel koopwoningen (%) - 2001	40,7	41,5
Aandeel huurwoningen (%) - 2008	56	58,6
Aandeel sociale woningen (woning/100 huishoudens) - 2007	4,5	7,8
Aandeel woningen met basiscomfort (%) - 2001	88,2	90,8
Aandeel woningen gebouwd voor 1961 (%) - 2001	79,7	63,0
Gemiddelde maandelijkse huur (€) - 2008	520	553
Gemiddelde maandelijkse huur van woningen met 1 kamer (€) - 2008	456	471
Gemiddelde maandelijkse huur van woningen met 2 kamers (€) - 2008	560	591
Aandeel “niet-natuurlijke zones” (%) - 2006	67,8	46,5

Bron: FOD Economie – ADSEI (Socio-economische enquête 2001); Observatorium van de huurprijzen 2008; IGEAT 2006

Het aandeel huishoudens dat in een appartement woont is in Schaarbeek kleiner dan het gewestelijke gemiddelde (70,3 % tegenover 71,2 %).

Het aandeel sociale woningen is ook kleiner (4,5 % tegenover 7,8 %). De gemiddelde huurprijs van een huurwoning bedraagt € 553. De woningen zijn minder goed uitgerust dan het gewestelijke gemiddelde (88,2 % heeft basisvoorzieningen: een badkamer, stromend water en een toilet in huis). De omgeving

is vrij verstedelijkt (67,8 % van het gemeentelijke grondgebied is niet natuurlijk tegenover 46,5 % voor het Gewest, de rest wordt ingenomen door groene ruimten, tuinen of doordringbare oppervlakken⁽¹⁹⁾).

(19) Zie referentiekaart.

7. WOORDENLIJST

‰ = per 1 000

19de eeuwse gordel: de verstedelijkte gordel uit de 19de eeuw omvat de wijken van de eerste kroon, waar de verstedelijking vooral in de tweede helft van de 19de eeuw plaatsvond. Tot deze gordel behoren ook de oudste wijken van de tweede kroon: de uitbreidingen van de vroegere voorsteden en de tussenruimten die het dichtst bij de Vijfhoek gelegen zijn. In tegenstelling tot de eerste kroon reikt de 19de-eeuwse gordel niet tot aan de militaire lanen (in het oosten) of het ringspoor (in het westen).

Activiteitsgraad: het aandeel van de bevolking op beroepsleeftijd (tussen 18 en 64 jaar) die werkt of op zoek is naar werk. De activiteitsgraad wordt dus gedefinieerd door de verhouding (werknemers + werklozen)/(bevolking 18-64 jaar).

Afhankelijkheidsindex: verhouding tussen de bevolking die zich in de meest afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en ouder) bevindt en de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in percentage.

Arme sikkel: zone waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont, bestaande uit de wijken in het noorden en het westen van de eerste kroon, die behoren tot de armste wijken van het Brussels Gewest en die een sikkel vormen rond het stadscentrum. De wijken van deze zone zijn:

- binnen de Vijfhoek, het westen van de Noord-Zuidverbinding en de Marollen;
- het oosten van Anderlecht (Kuregem) en Laag-Molenbeek (tussen de spoorlijn en het kanaal);
- in het noorden de gemeente Sint-Joost, het westen van Schaarbeek, Laken en de industriële zones langs het kanaal;
- in het zuiden, de lage gedeelten van Sint-Gillis en Vorst.

Voor meer details, zie “Ruimtelijke structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

Bel-etagewoning: aanpalende woning, typisch voor de periode na de Tweede Wereldoorlog, waarvan de garage en de inkomhal beneden, de living en de keuken op de eerste verdieping (= bel-etage) en de slaapkamers en de badkamer op de tweede verdieping zijn gelegen.

Buitenlandse origine (bevolking van): verwijst naar de bevolking die met een andere dan de Belgische nationaliteit is geboren of waarvan de ouders afkomstig zijn uit de immigratie.

Diploma hoger onderwijs: verwijst naar een universitair diploma (korte en lange type) of een diploma van het niet-universitair hoger onderwijs (korte en lange type).

Emigratie: verwijst naar het verlaten van een gebied door mensen uit dat gebied en hun verplaatsing naar een ander gebied om er te wonen en te werken.

Gemiddeld inkomen: som van de inkomens van alle huishoudens van een gebied gedeeld door het aantal huishoudens van datzelfde gebied.

Gentrificatie: proces dat verwijst naar de vervanging van de bevolking in vervallen historische wijken met een kansarme bevolking door een meer welgestelde bevolking, vaak jongvolwassenen zonder kinderen en met een hogere culturele en/of economische status (bijvoorbeeld: de Docks in Londen, de Antoine Dansaertstraat in Brussel).

Index van intensiteit van de veroudering: het aandeel 80-plussers bij de 65-plussers. Hoe hoger dit aandeel, hoe intenser de veroudering.

Indicator: evaluatie-instrument, vaak statistisch, waarmee een situatie of een trend op redelijk objectieve manier in tijd en ruimte kan worden gemeten. Een indicator meet maar zelden rechtstreeks de complexiteit van een fenomeen. De statistische indicatoren wijzen vaak op uitingen van dit fenomeen, op de sporen die het nalaat en de gevolgen die het veroorzaakt.

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Immigratie: verwijst naar de aankomst in een gebied van mensen uit een ander gebied, ongeacht hun nationaliteit (dus ook Belgen), die er komen wonen en werken.

Intra- of extrafamiliale transfers: financiële transfers om het inkomen uit werk te herverdelen, hetzij via de sociale

zekerheid (werkloosheid, pensioen, invaliditeit,...), hetzij binnen families (van werknemers naar andere leden van het huishouden of van de familie).

Kroon: beschrijving van de wijken met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. In Brussel verwijst de eerste kroon naar de wijken tussen de lanen van de kleine ring en de middenring, gevormd door de Churchillaan (in het zuiden), de militaire lanen (in het oosten: Generaal Jacques, Generaal Meiser, Brand Whitlock, Auguste Reyers, Generaal Wahis) en de spoorlijnen (in het westen). De tweede kroon omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen. Op de kaart bij “Ruimtelijke structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” is de eerste kroon samen met de Vijfhoek weergegeven in rood en blauw, de tweede kroon in roze, groen en geel.

Kwadrant: een kwadrant verwijst in het algemeen naar het resultaat van de verdeling in vier van een oppervlakte. Zo bestaat het zuidoostelijke kwadrant van Brussel uit de wijken in de oostelijke helft van de zuidelijke helft van de stad.

Leefloon: een gewaarborgde financiële maatschappelijke hulp, toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW). Het leefloon is een residuair recht: het is ondergeschikt aan het vervullen van alle nuttige en nodige maatregelen om zijn rechten te doen gelden op andere sociale prestaties of middelen waarop men recht zou hebben krachtens de Belgische en buitenlandse wetgeving. Het wordt dus enkel toegekend wanneer de aanvrager geen recht heeft op een andere sociale uitkering. Het equivalent leefloon is een financiële hulp, waarvan de bedragen dezelfde zijn als die van het leefloon. Het wordt toegekend aan personen die om bepaalde redenen (bijvoorbeeld nationaliteit) niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon.

Mediaan inkomen: wanneer men alle inkomens rangschikt van het kleinste tot het hoogste bedrag, is het mediaan inkomen het bedrag in het midden van de rangschikking. Dit betekent dat de helft van de inkomens lager is dan het mediane inkomen, en de helft hoger. De mediaan wordt minder beïnvloed door extreme waarden (zeer hoog of zeer laag) dan

het gemiddelde. De “armoederisicogrens” wordt vastgelegd op 60 % van het mediane inkomen.

Middenklasse: zeer heterogene sociale klasse, deels gedefinieerd door het levensniveau, gesitueerd boven de volksklassen (om niet te zeggen, de armen) en onder de welgestelde klasse. Wat de beroepen betreft, wordt de hogere middenklasse vaak geassocieerd met hogere intellectuele beroepen, maar zelden met vrije beroepen, die worden geassocieerd met de welgestelde klasse. De lagere middenklasse wordt vaak geassocieerd met maatschappelijk werkers, verpleegsters, intermediaire beroepen, een deel van de bedienden,...

Migratiesaldo: verschil tussen het aantal aankomsten (inwijking) en het aantal vertrekken (uitwijking) van de inwoners binnen een gebied.

Modale leeftijd: de meest voorkomende leeftijd binnen een bevolking. De modus is de meest voorkomende waarde.

Modale waarde: in een statistische reeks is dit de waarde die een variabele het vaakst aanneemt. Bijvoorbeeld: als er in een flatgebouw 5 flats zijn met 2 kamers, 1 flat met 3 kamers en 3 flats met 1 kamer, dan is de modale waarde van de variabele “aantal kamers” gelijk aan 2.

Modus: zie modale waarde.

Nationaliteit: het feit dat een natuurlijke of rechtspersoon onderworpen is aan het burgerlijk recht van een staat. Men kan inwoner van een land zijn zonder de nationaliteit van dat land te hebben. Dit heeft gevolgen inzake stemrecht, toegang tot het openbaar ambt, enz.

Natuurlijke aangroei: verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen binnen een gebied of een bevolkingsgroep.

NWWZ: Niet-werkende werkzoekenden. Personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst Actiris. Het betreft zowel uitkeringsgerechtigde werklozen als jongeren in hun wachtlijn,

vrij ingeschreven werkzoekenden en verplicht ingeschreven werkzoekenden (bijvoorbeeld doorverwezen door een OCMW).

Omnio: nieuw statuut dat sinds 1 april 2007 van toepassing is en het recht op de verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verzorging uitbreidt naar verzekerden uit huishoudens met een laag inkomen.

Opbrengstgebouw: gebouw met verschillende woningen verhuurd door een of meerdere eigenaars. De woningen zijn een belegging voor de eigenaar die huur ontvangt. Het betreft vaak een gebouw dat oorspronkelijk is ontworpen als appartementsgebouw, maar een eengezinswoning kan eveneens worden omgebouwd tot opbrengstgebouw. In dit geval spreekt men van “opdeling”, een vaak voorkomend verschijnsel in Brussel in de oude burgerwijken van de eerste oostelijke kroon (van Schaarbeek tot Sint-Gillis).

Opdeling: verbouwing waarbij een gebouw dat oorspronkelijk was ontworpen als een eengezinswoning wordt opgedeeld in meerdere appartementen, gemeubelde kamers of studentenkamers.

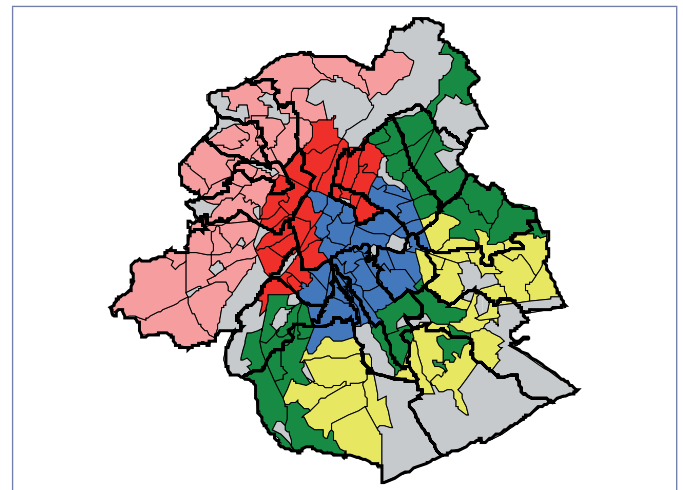
Procentpunt: wanneer twee percentages worden vergeleken, wordt het verschil tussen beide meestal uitgedrukt in procentpunten. Het verschil tussen 10 % en 30 % bedraagt 20 procentpunten (niet te verwarren met het verband tussen de beide waarden: 30 % is 300 % hoger dan 10 %).

Rijksregister: register met identificatie- en adresgegevens van de officiële bevolking van België. Het betreft personen die ingeschreven zijn in de gemeentelijke bevolkings- of vreemdelingenregisters. Het Rijksregister is de belangrijkste bron voor statistieken in verband met de bevolking. Als men bij het berekenen van armoede-indicatoren gebruik maakt van het Rijksregister moet men er rekening mee houden dat bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen niet ingeschreven staan (bijvoorbeeld sommige dak- en thuislozen of mensen zonder papieren).

Ruimtelijke structuur van het Brussels Gewest: schematisch gezien is de Brusselse ruimte, zoals geldt voor veel grote steden,

het product van de overlapping van twee fundamentele structuren: (a) een concentrische structuur, verbonden aan de historische ontwikkeling van de stad volgens een cirkel met een toenemende diameter en (b) een structuur in kwadranten, verbonden aan de reproductie, doorheen de gehele groei van de agglomeratie en afhankelijk van de differentiële druk op de ruimte. Er is een sociaaleconomische kloof tussen enerzijds het dal van de vallei en de lichte westelijke helling – van oorsprong vochtiger, minder goed bewoonbaar en volkser, waar de industriële ontwikkelingen van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw waren geconcentreerd – en anderzijds een welgestelde zuidoostelijke kwadrant, waarnaar de burgerlijke wijken zich eerder en in grotere mate hebben uitgebreid, op de vlucht voor de centrale arbeiderswijken. Deze kwadrant heeft zich steeds verder ontwikkeld vanuit de meer aristocratische stad op de rechterhelling, die steiler, beter bewoonbaar en topografisch dominant is.

De combinatie van deze twee structuren leidt binnen het Gewest tot de onderverdeling in vijf grote subgebieden: de westelijke zone (in het roze), de westelijke centrale zone of arme sikkkel (in het rood), de oostelijke centrale zone (in het blauw), de tussenliggende oostelijke zone (in het groen) en de externe oostelijke zone of zuidoostelijke kwadrant (in het geel).

RVOHR: Ruimte voor Versterkte Ontwikkeling van Huisvesting en Renovatie: omvat de oude stadsbuurten van Anderlecht, Brussel-Stad, Molenbeek, Koekelberg, Jette, Schaarbeek, Sint-Joost, Elsene, Etterbeek, Sint-Gillis en Vorst, waar de overheid een grotere inspanning moet leveren. De Wijkcontracten moeten noodzakelijkerwijs in de RVOHR gelegen zijn. De verschillende premies en fiscale voordelen of bepaalde subsidies aan de gemeenten worden er verhoogd.

RVV: Rechthebbende op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

Standaardafwijking: meet de verspreiding van een reeks waarden rond hun gemiddelde.

Standaardisering: methode voor het corrigeren van cijfergegevens zodat vergelijkingen tussen populaties met een verschillende leeftijdspiramide mogelijk zijn. Men spreekt vaak over standaardisering voor de leeftijd, maar men kan ook standaardiseren voor een reeks andere kenmerken, zoals bijvoorbeeld het geslacht.

Statistische buurt: een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor socio-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente wordt onderverdeeld in meerdere statistische buurten. Op basis van de gegevens per statistische buurt kunnen de intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk worden gevat. Het Brussels Gewest is verdeeld in 724 statistische buurten. In 2002 telde een buurt gemiddeld 1 350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de gewone betekenis die wordt gegeven aan de buurten. In de ogen van de gebruikers en de bewoners, zijn de buurten vaak slechts zeer vaag afgebakend. Bovendien verschilt de beschrijving van de buurt van de ene inwoner tot de andere.

Sterftecijfer: verhouding, voor een bepaalde periode, van het aantal sterfgevallen binnen een bepaalde bevolking tot het bevolkingsaantal in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1 000 inwoners en per jaar. Als bron voor de teller geldt het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de

overlijdensformulieren. Voor de noemer wordt gebruik gemaakt van de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Rijksregister. De vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal personen jonger dan 65 jaar in de bevolkingsgroep in het midden van de gegeven periode. Ze wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1 000 inwoners en per jaar. Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan één oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal personen in de bevolkingsgroep in het midden van de gegeven periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

Verouderingsindex: verhouding tussen het aantal ouderen (65 jaar en meer) en het aantal jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in percentage.

Vijfhoek: zone in Brussel die binnen de lanen van de kleine ring ligt. Het is de stad die oorspronkelijk werd beschermd door de stadswallen. De naam van deze zone is afkomstig van de vorm, die het tracé van de oude stadswallen volgt.

Volksklasse: deel van de bevolking dat potentieel het meest kwetsbaar is, met name op financieel vlak, als gevolg van het weinige opgebouwde kapitaal. De volksklasse omvat de arbeiders, maar ook werknemers met de financieel minst vergoede functies en gepensioneerden met een laag pensioen zonder rente. Er is een duidelijk verband tussen financieel kapitaal en cultureel kapitaal, aangezien de laagst opgeleiden doorgaans de minst goedbetaalde banen hebben en vaker worden getroffen door werkloosheid.

Vreemdelingenregister: register van de vreemdelingen die zijn toegelaten of gemachtigd om langer dan drie maanden in België te verblijven, met vermelding van de woonplaats.

Wachtregister: register met de kandidaat-vluchtelingen tijdens de erkenningsprocedure.

Werkende actieve bevolking: de bevolking op de arbeidsmarkt die effectief werkt (een baan heeft).

Werkloosheid: de inactiviteit van een persoon die zich effectief op de arbeidsmarkt bevindt (oud genoeg om op zoek te gaan naar betaald werk).

Werkloosheidsgraad: het aandeel werklozen in de beroepsbevolking. De werkloosheidsgraad wordt gedefinieerd door de verhouding (werklozen)/(werknemers + werklozen).

Werkzoekende: persoon zonder werk die verklaart op zoek te zijn naar een baan of persoon die een werkloosheidsuitkering krijgt (uitkeringsgerechtigde werkzoekende).

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: deze categorieën genieten onder andere van de verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

COLOFON

AUTEURS:

Université Libre de Bruxelles - IGEAT:
Benjamin WAYENS, Pierre KUMMERT, Gauvain DUMONT

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn:
Truus ROESEMS

LAY-OUT:

Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl:
Nathalie da Costa Maya

VERTALING:

Brussels Language Services sprl
Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie
(CMDC-CDCS) vzw

DEPOTNUMMER:

D/2010/9334/16

VOOR MEER INFORMATIE:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

www.observatbru.be
Myriam DE SPIEGELAERE – 02/552 01 45 –
mdespiegelaere@ccc.irisnet.be

ULB – Institut de Gestion de l'Environnement et d'Aménagement du Territoire (IGEAT)

www.ulb.ac.be/igeat
Benjamin WAYENS – 02/650 50 79 – bwayens@ulb.ac.be

COCOF – Service des Affaires sociales – Cohésion sociale

www.cocof.irisnet.be
Martine BAUWENS – 02/800 84 23 – mbauwens@cocof.irisnet.be
(gewestelijke contracten)
Marie-Pierre DURT – 02/800 81 25 – mpdurt@cocof.irisnet.be
(gemeentelijke contracten)

CBAI – Centre régional d'appui à la politique de cohésion sociale (CRACs)

www.cbai.be
Alexandre ANSAY – 02/289 71 61 – alexandre.ansay@cbai.be
Jonathan UNGER – 02/289 71 63 – jonathan.unger@cbai.be

Kabinet van de minister, Lid van het College bevoegd voor Cohésion sociale

Philippe STERCKX – 02/506 32 60 – psterckx@picque.irisnet.be

GELIEVE OP VOLGENDE WIJZE NAAR DEZE PUBLICATIE TE VERWIJZEN:

ULB-IGEAT, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn,
Gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken
in het Brussels Gewest, Fiche 15: Gemeente Schaarbeek,
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2010.

GEMEENTELIJKE FICHES VOOR DE ANALYSE VAN LOKALE STATISTIEKEN IN HET BRUSSELS GEWEST:

Dit instrument voor de analyse van lokale statistieken
bestaat uit verschillende documenten

Gemeentelijke fiches

- 01 Fiche van Anderlecht
- 02 Fiche van Oudergem
- 03 Fiche van Sint-Agatha-Berchem
- 04 Fiche van Brussel-stad
- 05 Fiche van Etterbeek
- 06 Fiche van Evere
- 07 Fiche van Vorst
- 08 Fiche van Ganshoren
- 09 Fiche van Elsene
- 10 Fiche van Jette
- 11 Fiche van Koekelberg
- 12 Fiche van Sint-Jans-Molenbeek
- 13 Fiche van Sint-Gillis
- 14 Fiche van Sint-Joost-ten-Node
- 15 Fiche van Schaarbeek
- 16 Fiche van Ukkel
- 17 Fiche van Watermaal-Bosvoorde
- 18 Fiche van Sint-Lambrechts-Woluwe
- 19 Fiche van Sint-Pieters-Woluwe

Begeleidende documenten

Handleiding
Bronnen en referenties
Gewestelijke fiche

Deze gemeentelijke fiches worden in de twee talen verspreid via de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (www.observatbru.be).

De begeleidende documenten zijn in het Frans beschikbaar op de website van de COCOF (www.cocof.irisnet.be/site/fr/affsoc/cohesion/index-htm/).

Elk document mag worden gekopieerd, mits vermelding van de bron.